Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

47 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 223 (13.179).
23 СЕНТЯБРЬ 1965 йил
ПАЙШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ТЕРИМ ИЛҒОРЛАРИГА ОФАРИН!

СУРЪАТГА-СУРЪАТ ҚЎШАЙЛИК!

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ — ЗАФАР БАЙРОҒИМИЗ

Коммунизмнинг моддий-техника базаси, коммунистик маъмурчилик миллионларнинг меҳнати билан вужудга келади. Бу бунёдкор меҳнат онгли ва ижодий, фидокорона ва қаҳрамонона меҳнатдир. Буюк яратувчилик меҳнати шавқ-завқи билан яшаб-яшнаётган бепоён она-Ватанимизнинг азиз фарзандларидан бири жонажон Ўзбекистонимиз ҳаёти бунга ёрқин мисол бўла олади. Республикамизнинг азамат меҳнат аҳли, аввало, мард пахтакорларимиз шу кеча-кундузда кўрсатаётган меҳнат жасорати чинакам озод инсоннинг энг адолатли жамият — коммунизмни рўёбга чиқараётган меҳнати ҳайратомуз ишларга қодир эканлигини намойиш қилмоқда.

Она диёримизнинг ноз-неъматлар хазинасига бу йил Ўзбекистон етказиб берадиган пахта сентябрь ойидаёқ бир ярим миллион тоннадан ортади. Республикамиз ушбу қисқа муддатда бу қадар кўп «оқ олтин» тайёрлаганини пахтачилик тарихи билмайди. Сурункасига бир неча йиллардан буён, айниқса бу йил пахтакорларимиз эришаётган катта зафарлар Ўзбекистон пахтачилиги қаддини тўла ростлаб олганлигидан, у ривожланишнинг катта ва тўғри йўлидан илдам бораётганлигидан аниқ далолат бериб турибди. Бу, коммунизм қуриш иштиёқи билан тўлиб-тошган кишиларимиз меҳнатининг, республика партия ташкилотларининг оммани уюштириш ва сафарбар этиш санъати, уларнинг меҳнаткашлар ўртасидаги партиявий-сиёсий ва ғоявий-тарбиявий ишлари савияси беқиёс даражада ўсганлигининг самарасидир. Бу улкан ютуқларнинг манбаи, даставвал, кишиларимизнинг коммунизм тантанасига чексиз ишончида, ғоят теран коммунистик эътиқодида, ўлмас коммунистик ғоявийлигидадир.

Ҳар бир совет кишисида ушбу энг олижаноб ва инсоний фазилатларни — коммунистик эътиқод ва ғоявийликни, коммунизм ишига тўла ишонч ва садоқатни шакллантиришнинг ҳал қилувчи воситаси революцион марксизм-ленинизм таълимотини тўла эгаллаб олишдан иборатдир. Марксизм-ленинизм — жанговар байроғимиз, ғоявий қуролимиз, партиямиз ленинча сиёсатининг илмий негизи, амалий фаолият учун зўр қўлланмадир. Ҳар бир коммунист ва партиясиз, ҳар бир коммунизм қурувчиси бу ҳамиша барҳаёт таълимотни қанчалик пухта эгаллаб олса, қанчалик назарий билимдон ва ғоявий чиниққан бўлса, унинг коммунизм учун кураши шунчалик сермазмун ва изчил, меҳнати шунчалик серсамара бўлади.

Коммунистлар ва партиясизларга марксизм-ленинизм таълимотини янада чуқурроқ ўргатиш, назарий ва сиёсий ўқувни тағин ҳам оммавий ва мароқли қилиш мақсадида бу йил партия ўқуви системасига бир қанча янгиликлар киритилмоқда. Марксизм-ленинизмни ўрганаётганларга бу таълимотнинг таркибий қисмлари — философия, сиёсий иқтисод, илмий коммунизмни эгаллаб олишларида, партия тарихини ўрганишларида, назарий ва сиёсий билимларини амалда тадбиқ қилиш малакасини орттиришларида актив кўмаклашиш — партия ўқувининг асосий мақсади бўлади. Ҳозир ҳамма жойда бошланғич сиёсий мактаблар, марксизм-ленинизм асосларини ўрганиш мактаблари, район ва шаҳар партия-хўжалик активи мактаблари, марксизм-ленинизм университетлари, назарий семинарлар тузилмоқда. Энг кенг ўқув тармоғи ҳисобланган бошланғич сиёсий мактаблар ва марксизм-ленинизм асослари мактабларини ташкил қилишга алоҳида аҳамият берилмоқда.

Тошкентдаги қишлоқ хўжалик машинасозлиги — «Ташсельмаш» заводида коммунист ва партиясизларнинг сиёсий ўқувига катта аҳамият берилмоқда. Корхона партkоми ва цех партия бюроларининг аъзолари, тажрибали пропагандистлар ҳар бир коммунист ва партиясиз билан яқиндан суҳбатлашиб, уларнинг ҳозирлик даражасини аниқлаб чиқдилар, уларга ўқишнинг ўзларига мос келадиган хилини танлашда актив кўмаклашмоқдалар. Масалан, заводнинг темирчилик-пресс цехи партия ташкилоти ҳисобидаги коммунистлардан 10 киши бошланғич сиёсий мактабда, 15 киши марксизм-ленинизм асослари мактабида, 2 киши эса мустақил ўқишга қарор қилди. 12 киши бошқа ўқув юртларида таълим олади.

Лекин партия маорифи системасида янги ўқув йили бошланишига оз вақт қолганлигига қарамай, бу ғоят муҳим ишга юзаки муносабатда бўлаётган партия ташкилотлари ҳамон учрайди. Бу ташкилотларда асосан сиёсий мактаб ва назарий семинар тингловчиларининг қуруқ рўйхатини тузиш билан чекланиб, тингловчиларнинг билим даражаларини аниқлаш, хоҳишини билиш билан ҳеч ким қизиқмаётир. Партия ўқувининг бошланғич сиёсий мактаб ва марксизм-ленинизм асослари мактаби, назарий семинар сингари энг оммавий формалари ҳам тузукроқ йўлга қўйилмаган бундай жойларда революцион таълимотни мустақил ўрганувчилар билан ишлаш айниқса қониқарсиз аҳволдадир. Янги ўқув йилида бундай нуқсонларга тамоман барҳам бермоқ керак.

Партия ташкилотларимиз бир неча йиллардан буён номлари мустақил ўқувчилар рўйхатидан тушмай, аслида газетанигина енгил-елпи варақлаб қўя қолишдан ўзга иш қилмаётган айрим коммунистларга нисбатан талабчанликни айниқса кучайтиришлари керак. Ўз навбатида партия ташкилотлари марксизм-ленинизмни мустақил ўрганувчиларга катта ёрдам беришлари керак.

Партия ташкилотлари коммунистларнинг ўқуви билан шуғулланганларида ёшларнинг сиёсий ўқувини ҳам эътибордан четда қолдирмасликлари лозим. Шунга эришмоғимиз кераkки, партиямизнинг бутун ғоявий бойлиги ёшларнинг мулки бўлиб қолсин, улар марксизм-ленинизмни чуқур ва пухта эгаллаб олиш асосида ўзларида тўғри дунёқарашни, коммунистик эътиқод ва юксак принципиалликни шакллантира олсинлар.

Янги ўқув йили бошланиши арафасидаги энг муҳим вазифа — ҳар бир сиёсий мактаб, назарий семинарни ўз ишини севган ва пухта эгаллаган, лекцияларни ҳаёт билан моҳирона боғлайоладиган пропагандистлар билан тўла таъминлашдан иборатдир. Пропагандист кадрларнинг ўқишини, уларни партия сиёсатининг муҳим масалаларидан хабардор қилиб туришни намунали йўлга қўймоқ керак. Токи партия ўқуви коммунистлар ва партиясиз активлар қалбида ҳамиша ва ҳамма ерда коммунистик идеаллар ва принциплар руҳида яшаш ва меҳнат қилиш истагини нажот топтирсин, ғоявий рақибларга нисбатан доим ҳушёр ва муросасиз бўлиш туйғусини ўстирсин, коммунизм тантанаси учун кураш иштиёқини алангалатсин.

Қадрли механизаторлар, бу йил йиғим-терим ишларининг муваффақияти кўп жиҳатдан сизларга боғлиқ. Сизлар зиммангизга юксак мажбурият олдингиз: «зангори кема»лар бункеридан 1 миллион тонна «оқ олтин» тўкишга аҳд қилдингиз. Сизларни бу мажбуриятни шараф билан бажаришга чақирамиз.

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг мурожаатидан).

МУРОЖААТГА ЖАВОБАН

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг барча меҳнаткашларга қарата чиқарган мурожаати колхозимиз аъзоларини янги меҳнат зафарларига отлантириб юборди. Биз йиғимтеримни Автоном республикада биринчилар қаторида бошлаган эдик. Планни ҳам пешқадамлар сафида бажариш колхозчиларимизнинг муддаоси.

Колхозимизда кўпминг килограммчилар ҳаракати кенг қулоч ёймоқда. Мавсумда 10-15 тоннадан пахта териш ҳаракатига ҳозирданоқ 500 дан кўпроқ теримчи қўшилди. Улар кундалик топшириқни 2-2,5 ҳиссадан адо этаётирлар.

Ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» топширишни мўлжаллаётган Орозқилич Байрамқиличев, Нури Қориев, Бекмурод Муродов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда пахта йиғимтерими юксак суръат ва уюшқоқлик билан давом этмоқда. Бригада аъзолари ҳар куни йиллик планнинг 4-4,5 проценти миқдорида «оқ олтин» топширишмоқда. Хўжаликнинг Бозоргул Сафарова, Жумагул Гелдиева, Ўғил Дошиева каби ўнлаб теримчилари мавсумда 12-15 тоннадан «оқ олтин» териш ниятида баракали меҳнат қилишмоқда. Уларнинг ҳар бири кунига хирмонга 200 килограммга етказиб пахта тўкишаётир.

Ўтган ўн кунликда колхозимиз Қорақалпоғистон область партия комитети, Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиуми ва Автоном республика Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. Шу кунларда байроқни сақлаб қолиш учун терим суръатига-суръат қўшмоқдамиз. Ҳар куни тайёрлов пунктига йиллик планнинг 3-3,5 проценти миқдорида пахта жўнатиб турибмиз. Топширилаётган пахта салмоғини янада оширишш мақсадида барча куч ва резервларни ишга соляпмиз. Планни 20 октябргача, мажбуриятни эса 1 ноябргача бажариш ниятидамиз. Гектаридан 29 центнердан хирмон кўтаришга бел боғлаган фидокор деҳқонларимиз терим муддатини қисқартириш йўлида фидокорона меҳнат қилаётирлар.

Б. САТМАТОВ,
Тўрткўл районидаги «Ленин йўли» колхозининг раиси.

● ● ● ● ● ●

Пахта йиғим-терими ва тайёрлашнинг суръати ҳам, сифати ҳам деҳқонлар, механизаторлар билан ҳамнафас бўлиб ишлаётган, тайёрлов пунктларига узлуксиз келтирилаётган «оқ олтин»ни пешма-пеш қабул қилиб олаётган, ҳам давлат, ҳам пахтакорларнинг манфаатини бирдек ҳимоя қилаётган пахта тозалаш саноати, қабул қилиш пунктлари ходимларининг нақадар чаққонлигига, фидокорлигига боғлиқдир. Пастдарғом районидаги Чархин тайёрлов пунктининг лаборанткаси комсомол аъзоси Элла Пак ана шундай ходимлардан бири. У колхоз ва совхозлардан келтирилган пахтанинг сортини жуда тез белгилайди, пахта ортилган транспортнинг ортиқча тўхтаб қолишига йўл қўймасликка ҳаракат қилади.

Суратда: ўртоқ Элла Пак пахтанинг сортини аниқлаш учун оляпти.

А. Кузьменко фотоси. (ЎзТАГ Фотохроникаси).

60 ЦЕНТНЕР БЎЛАДИ

Кечагидек эсимда: янгиариқлик донгдор пахтакор, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Искандар Юсупов область кенгаши минбарига кўтарилиб, бундай деди:

— Бригадамиз бўйича гектаридан 60 центнердан пахта етиштирамиз. Олтмишчилар майдонга чиқсин, мусобақалашамиз. 59 бўлса ҳам ҳисоб эмас, қани ким 60 дан пахта беради?

Мен чиқдим. (Искандарни мусобақага чақириб келасан, деб бригадамиз аъзолари топшириқ беришган эди). Искандар полвон билан маҳкам қўл сиқишдик, 60 центнерга мусобақалашдик. Кучли қарсак чалинди, бу қарсак мусобақа шартномамизга босилган муҳр эди. Терлаб кетдим: «ҳали пахта топширганинг йўқ. Одамлар сени қарсак чалиб олқишлаяпти. 60 дан берсанг-ку, обрў сеники. Сўзингнинг устидан чиқмасанг, юзинг шувут...» дердим ўз-ўзимга.

Мардлар кўп экан. Бирин-кетин чиқа берди минбарга. Олтмишчилар сони 20 дан ошди. 60 центнер учун юриш шундай бошланди.

Айтишга осон. Лекин, ҳар гектар ердан 60 центнердан пахта ҳосили олиш ҳазил гап эмас. Ерни энига ёки бўйига чўзиб бўлмайди. Ер майдонимиз роппа-роса 61 гектар, бир қарич ортиқ эмас. 3.660 центнер пахта топширишимиз керак.

Тупроққа уруғ кўмиб, бир текис ундириб олгач, ғўза тупларини санаб чиқдик. Ҳар гектарда 80 минг туп ўсимлик қолдирилди. Ғўзани икки томонлама, вақти-соатида ва сифатли культивация қилиб, нормал ривожлантирдик. Ўғитни, сувни агротехника талаби асосида оби-тобида бердик. Бултур ғўзани августда озиқлантириб, панд еган эдик, бу йил ўғит бериш июлнинг охирида тўхтатилди. Чеканкани ҳам эрта тамомлаб, ҳосилга ҳосил қўшдик.

Мана энди, ҳосилнинг ҳисоб китоби чиқиб турибди. Ҳар гектарда 80 минг туп ўсимлик, ҳар туп ғўзада 18-20 кўсак (ҳозир 8-10 кўсак очилди), ҳар чаноқда ҳозир 6-7 грамм, кейинчалик 3-4 грамм пахта бўлади. Қўшиб, зарб қилиб, ҳисоблаб кўрдик: ҳар гектарда етиштирган ҳосилимиз 60 центнердан зиёд бўлса зиёд, кам эмас!

Лекин, тўла териб олиб, хирмонга топширмагунча хотиржам бўлиш мумкин эмас. Андак бўшашсак, оғзимиздаги ошни олдириб қўямиз. Шунинг учун ҳам отни қамчилаяпмиз. Ҳар куни 2,5-3 процентдан пахта тайёрламоқдамиз. Юксак мажбурият — 60 центнерли марра 7 ноябргача эгалланади.

Бригадамизда 57 колхозчи пахта теряпти. Ҳар теримчи кунига 100-110 килограммдан пахта теряпти. Рўзигул Рўзимова, Онажон Матназарова, Солия Қиличева, Қурбон Раҳмонова каби чеварларимиз кунига 150-160 килограммдан «оқ олтин» тераётирлар. Механик-ҳайдовчи Шерназар Матёқубов «зангори кема» бункеридан сменада 2,5-3 тонна пахта тўкмоқда.

Ваъдага вафо қиламиз. 60 центнер дедикми, айтганимиз бўлади. Деҳқон меҳнатини аямаса, ҳосил ҳам мўл бўлади. Бултур Искандар Юсупов 55 центнердан хирмон кўтарди. Бизнинг бригадамиз ҳосилдорликни 51,5 центнерга етказди. Бу йил эса гектаридан 60 центнердан «оқ олтин» топширишимизга шак-шубҳа йўқ. Бу бизнинг жонажон Ватанга совғамиз, Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг мурожаатига муносиб жавобимиз бўлади.

М. МАТНИЁЗОВ,
Ҳазорасп районидаги Карл Маркс номли колхознинг бригада бошлиғи.

ЯНГИЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

Кейинги вақтларда чигитни кенг қаторлаб экиш тўғрисида олимлар билан механизаторлар ўртасида жуда кўп тортишувлар бўляпти. Баъзилар квадрат-уялаб экишни пропаганда қилишса, бу усулнинг афзалликларига таяниб иш кўришса, бошқалар уялар оралиғини 25 сантиметр қолдириб кенг қаторлаб экишни тавсия этмоқдалар.

Маълумки, кенг қаторлаб экишни даставвал «Малик» совхози бошлаб берди.

Кенг қаторлаб экишни республикамиздаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида синаб кўриш ташаббускорлари ҳам майдонга чиқдилар. Бу ерда экин қатор оралари 100 ва 90 сантиметр қилиб жойлаштирилди. Бу йил совхозда 140 гектар майдонга қатор оралари 80 сантиметр ва уялар оралиғи 25 сантиметр қилиб чигит экилди.

Совхоз директори агроном Зокир Тожиевич Мақсудов бундай дейди:

— Агроном ва бригадирларимиз қатор оралари кенглигини 80 сантиметр қилиб экишни афзал кўрмоқдалар. Чунки, бунда кўчатларнинг қалинлиги дуруст бўлади, механизатор ва сувчиларнинг ишлаши учун қулайлик туғдирилади, айниқса культивация яхши ўтказилади, машина терими ҳам қулай бўлади.

Келинг, бу иш юзасидан тажриба ўтказаётган бошқа кишиларнинг мулоҳазаларига ҳам қулоқ солайлик. Қатор оралари 80 сантиметр ва уялар оралиғи 25 сантиметр қилиб экилган пахта майдонини олайлик. Бригада бошлиғи Расул Чакалов шу хусусда бундай деди:

— Амет Ометчик бошлиқ звено 64 гектар ерга қатор ораларини 80 сантиметр қилиб чигит экkан. Звено гектаридан 35 центнердан ҳосил кўтариш учун курашяпти. Бир назар ташланг, ҳосил шундай бўлиқ бўлганки, ҳар қандай кишининг ҳам ҳавасини келтиради.

Бригада бошлиғи Барот Бобожоновдан ҳам худди шундай гапларни эшитдик. Шу бригададаги Абдураим Арзақулов бошлиқ звено қатор ораларини 80 сантиметр қилиб чигит экиб, бошқа звеноларга нисбатан юқори ҳосил олиш учун курашмоқда.

Амет Ометчик тажрибали механизатор, у чигитни ўзи экkан, ғўза қатор ораларини ўзи культивация қилган, ҳосилни ҳам ўзи териб олади. Ўртоқ Ометчик бундай дейди:

— Механизаторларга кенг қаторлаб экиш мақбул тушяпти. Бунда чигит тез экилади, культивация тез ўтказилади, ҳосилни машинада териб олиш учун қулайлик туғдирилади. Айни вақтда машинада териладиган пахта сифатли бўлади, ерга кам тўкилади. Баҳорда кунда 15-20 гектар ерга шу усулда чигит экканман. Бир сменада 15-16 гектар майдондаги ғўзани культивация қилганман. Бундай ҳажмдаги ишни тор қаторлаб экилган майдонларда бажариш қийин.

Сувчи Умар Норматов қатор оралари 80 сантиметр қилиб экилган майдондаги ғўзани кўрсатиб, «шу пайкалда кунда 1,5 гектар ғўзани суғорганман, қатор оралари 60 сантиметр қилиб экилган ерларда 0,70 гектардан зиёд ердаги ғўзани суғориб бўлмайди», дейди.

Кенг қаторлаб экиш қандай самара бераётганлиги эндиликда кўпчиликка маълум бўлиб қолди. Бу усулда чигит экканда юқори сифатли гербицидлар керак бўлади. Бу йил совхозга кучсизроқ гербицид беришди. Бегона ўтни кетмон билан йўқотишга тўғри келди. Иқтисодий манфаат бирмунча камайди. Лекин ҳосилдорлик шу звеноларда совхознинг ўртача ҳосилдорлигидан зиёд бўлади.

Совхоз пахтакорлари кенг қаторлаб экиш катта афзалликларга эга эканлигини тажрибада тасдиқламоқдалар. Бу — ҳаёт тақозоси.

А. ПАЛЕХОВ.

«Зангори кема»лар билан

Термиз районидаги «Коммунизм» колхози далаларида 15 «зангори кема» бир меъёрда гуриллламоқда. Моҳир механик-ҳайдовчилар терим агрегатларидан унумли фойдаланиб, ҳар куни хирмонга бир неча тонналаб «оқ олтин» тўкмоқдалар. Уч кун ичида машиналар бункеридан 145 тонна «оқ олтин» тўкилди.

Ф. НОРҚУЧҚОРОВ,

СЕНТЯБРЬ 22

„ОҚ ОЛТИН" ХИРМОНИ

Республикада пахта тайёрлашнинг бориши

(Планга нисбатан процент ҳисобида; биринчи стун — областлар; иккинчи стун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи стун — мавсум бошидан, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилган пахта; бешинчи стун — мавсум бошидан; олтинчи стун — дефолиация қилинган майдонлар)

Қашқадарё	2,16	55,87	1,70	16,74	49,42
Бухоро	2,35	47,58	1,31	8,08	51,42
Тошкент	4,15	39,10	5,01	35,20	90,84
Фарғона	2,60	38,96	2,93	18,27	67,21
Сурхондарё	2,36	35,56	2,88	20,61	74,72
Андижон	2,29	32,12	1,71	7,14	51,34
Самарқанд	2,55	27,40	1,66	6,52	56,08
Хоразм	2,69	21,75	1,42	4,72	79,71
Қорақалпоғистон АССР	2,34	20,21	1,36	5,41	73,34
Сирдарё	1,95	11,39	2,59	8,75	112,00
РЕСПУБЛИКА БЎЙИЧА:	2,52	31,95	2,43	13,09	76,10

КЎЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҚ — ТОШКЕНТ ПАХТАКОРЛАРИДА

Тўйтепа, (Тошкент области). Кеча Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная Звезда» колхозида Ўзбекистон КП Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғи сентябрнинг иккинчи ўн кунлигида пахта тайёрлашда энг юқори кўрсаткичга эришган Тошкент областининг вакилларига топширилди.

Байроқни КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов топширди ва пойтахт область пахтакорларига ҳосил йиғим-теримида янги муваффақиятлар тилади.

Тошкент областининг деҳқонлари ўз имкониятларини чамалаб кўриб, йиллик планни 10 октябргача, яъни дастлабки олинган мажбуриятда белгиланган муддатдан 5 кун илгари бажаришга қарор қилдилар. (ЎзТАГ).

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

● 21 сентябрда Бирманинг Совет Иттифоқидаги элчиси У Ба СССРда меҳмон бўлиб турган Бирма Иттифоқи Революцион кенгашининг ва Министрлар Советининг Раиси генерал Не Вин шарафига қабул маросими ўтказди.

Қабул маросимида А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. И. Микоян, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Ю. И. Палецкис, СССР ва РСФСР министрлари ва давлат комитетларининг раислари ҳамда бошқалар бўлишди.

Қабул маросимида генерал Не Вин ҳамда у билан бирга Москвага келган Бирма давлат арбоблари, Бирма элчихонасининг дипломатик ходимлари бўлишди.

Меҳмонлар орасида СССРдаги чет эл дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари, совет ва чет эл мухбирлари бор эди.

Қабул маросими самимий, дўстона вазиятда ўтди.

● Совет Иттифоқида расмий визит билан меҳмон бўлиб турган Бирма Социалистик программа партияси марказий ташкилот комитетининг раиси ва Бирма Иттифоқи Революцион кенгашининг Раиси Не Винни 21 сентябрда КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари Л. И. Брежнев қабул қилди.

Ҳар иккала томонни қизиқтираётган актуал проблемалар устида суҳбат вақтида фикрлашиб олинди. Л. И. Брежнев Бирма халқига ва унинг раҳбарларига янги Бирмани социализм йўлида ривожлантиришда янги муваффақиятлар тилади.

Суҳбатда КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев, Бирма кўчириш ишлари, миллий бирдамлик ва социал таъминот министри, сиёсий фанлар марказий мактабининг ректори Маунг Лвин иштирок қилдилар.

Суҳбат самимий, дўстона вазиятда ўтди.

● Л. И. Брежнев, А. И. Микоян ва А. Н. Косигин ўртоқлар Мали Республикаси мустақиллигининг беш йиллиги муносабати билан Мали Республикасининг президенти ва ҳукуматининг раиси, Судан Иттифоқи партиясининг бош секретари Модибо Кейтага табрик телеграммаси йўлладилар.

Мустақил Мали Республикаси бунёдга келган беш йил ичида, дейилади телеграммада, мард Мали халқи катта муваффақиятларга эришганлигини барча совет кишилари зўр хурсандчилик ва хайрихоҳлик билан таъкидламоқдалар. Ҳар икки мамлакат халқлари, партиялари ва ҳукуматлари ўртасида қарор топган ҳамжиҳатлик, самимий дўстлик ва қардошларча ҳамкорлик муносабатлари ҳар икки мамлакат манфаатлари йўлида, бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида бундан буён ҳам самарали ривожланаверади ва мустаҳкамланаверади, деб қаттиқ ишонч билдирилади.

● Бирма Иттифоқи революцион кенгаши ва Министрлар Советининг раиси генерал Не Вин 21 сентябрда Катта Кремль саройида норасмий зиёфат берди.

Зиёфатда Совет томонидан Г. И. Воронов, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. И. Микоян, Б. Н. Пономарев ва бошқа кишилар бор эди.

Бирма шахталар министри Коммодор Таунг Тин, Бирма кўчириш ишлари ва миллий бирдамлик министри полковник Маунг Лвин ва бошқа кишилар зиёфатда генерал Не Вин билан бирга бўлдилар.

Генерал Не Вин билан А. Н. Косигин нутқ сўзладилар. Уларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва қарсаклар билан бир неча бор бўлиниб турди. (ТАСС).

ТАЖРИБА, ТАШАББУС

ЯНГИЛИК ШАРОФАТИ

Андижон ёғ-мой комбинати ишчи ва инженер-техник ходимларининг ҳаммаси—каттадан-кичик ижодий иш билан банд, техника тараққиёти учун жўшқинлик билан курашмоқда. Техника тараққиёти плани фақат планли иқтисодий топшириққина бўлиб қолмай, ҳар бир ишчининг жонажон иши бўлиб қолди.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш борасидаги ҳаракат ҳам худди шу мақсад учун хизмат қилмоқда. Шу йилнинг июнь ойидан бошлаб, корхона бош инженери раҳбарлигида меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича ижодий бригада ишлай бошлади. Комбинатнинг бош механиги, бош энергетиги бир қанча цехларнинг бошлиқлари, меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи, смена инженери ва завод касаба союз комитетининг вакили бу бригадага аъзо бўлиб кирдилар. Бригада аъзолари алоҳида-алоҳида, ҳар бир операцияни, ҳар бир касбни чуқур ўрганиб, таклиф ва мулоҳазаларни ўртага ташлашмоқда.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этувчи бригаданинг лабораторияси бор. Бу лабораторияда беш киши, яъни меҳнатни илмий асосда ташкил этиш бўйича инструктор, нормаловчи инженер, нарядчи-ҳисобчи, ҳисоб ишлари бўйича техник ва курувчи ишлайди. Лаборатория ходимлари турли ҳисоблар ва технологик режимларни текшириб кўрадилар ва ишлаб чиқадилар. Амалда синалган тавсияномалар тайёрлайдилар. Уларни амалга ошириш юзасидан корхона дирекцияси буйруқлар чиқаради. Жамоатчилик асосида ишловчи иқтисодий анализ бюроси ҳам меҳнатни илмий асосда ташкил этувчи бригада билан ҳамкорликда иш тутмоқда.

Бригада коллективи совун пишириш цехининг ящик тайёрловчи устахонаси ишини иқтисодий жиҳатдан чуқур анализ қилиб, бир қанча тавсиялар тайёрлади. Уларни жорий этиш натижасида аввалги 300 та ўрнига ҳозир ҳар сменада 400 га ящик тайёрланмоқда. Шунингдек, чигитларни автомашинада механизация воситалари билан тушириб олинаётганлиги туфайли бу ишда меҳнат унумдорлиги 5-6 баравар кўпайди. Аввал бир тонна чигитни машинадан тушириб олиш учун 17,5 тийин сарфланган бўлса, эндиликда 5 тийин сарфланмоқда. Бунинг шарофати билан йилига 10 минг сўм тежаб қолинади. Бригаданинг ташаббуси билан намуна олувчи ишчиларга вақтбай асосида мукофот бериш тартиби ишлаб чиқилди. Уларнинг отпуска муддати тартибга солинди. Яқин-яқинларгача ҳам цехда бевосита ишлаётган инженер ва хизматчиларга умуман комбинатнинг ишига қараб мукофот бериларди. Ҳозир эса инженер-техник ходимларга улар ишлаётган бригада ва цехнинг иш натижаларига қараб мукофот берилмоқда.

Форэкстракция, рафинация, совун пишириш, буғ қозонлари цехлари коллективларига коммунистик меҳнат коллективи деган ном берилди. 551 ишчи графикни ошириб бажармоқда. Ишбай асосида меҳнат қилаётган 150 меҳнаткаш етти соатлик иш нормасини 6 соатда бажармоқда. Ишлаб чиқариш графиклари шу тариқа тузилмоқдаки, ишчи ҳафтасига икки кун дам оляпти.

Шу йилнинг 8 ойи мобайнида 590 минг киловатт-соат электр энергияси, 266 тонна чигит, 53,8 тонна мой тежалди. Маҳсулот таннархини арзонлаштириш плани ҳам ортиги билан адо этилди.

Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш соҳасидаги дастлабки ишларнинг самараси аён кўриниб турибди. Биз бу соҳада бошланган ишни янада давом эттириш ниятидамиз.

В. ЗАЛЕТОВ,
Андижон ёғ-мой комбинати меҳнат ва иш ҳақи бўлимининг бошлиғи.

ПАХТА ЧИҚИНДИЛАРИ— ҚИММАТЛИ ХОМ АШЁ

Фан ва техникамизнинг турли соҳаларида юз бераётган кундалик кашфиётлар халқимизнинг моддий ва маданий турмуш даражасини юксалтиришда муҳим роль ўйнамоқда. Атом саноати ва ракетасозлик, самолётсозлик ва кемасозлик, машинасозлик саноати, қишлоқ хўжалиги ва тўқимачилик, транспорт ва қурилиш, медицина, хуллас, халқ хўжалигининг қайси бир соҳасини олиб қараманг, полимер материаллари—хилма-хил плёнка, толалар, ҳар хил пластик массалар ва ҳоказолар кенг қўлланилаётганини кўрасиз.

Одатда толалар устида гап юритилар экан, энг аввало киши кўзи олдида пахта, ипак, жун, каноп ва бошқа табиий маҳсулотлар гавдаланади. Чунки бу толалар жуда қадим замонларданоқ кишиларга маълум. Ана шу толалардан одамлар кийим-кечак ва бошқа нарсалар тайёрлаб, қуёшдан, қаҳратон қиш совуғидан, довул ва ёмғирлардан сақланганлар. Ҳозирги замонда фан ва техника буюк тараққиёт йўлига кириши билан толалардан фойдаланиш мақсадлари ҳам анча кенгайиб кетди.

Толаларга бўлган талабнинг ортиб бориши натижасида янги-янги кимёвий, яъни сунъий ва синтетик толалар, вискоза ипаги, ацетат ипаги, капрон, нейлон, нитрон, лавсан ва ҳоказолар олина бошланди. Кимёвий толалардан фақат тўқимачилик саноатидагина эмас, балки бошқа кўпгина муҳим соҳаларда кенг суратда фойдаланилмоқда. Мисол сифатида, машина шиналарини ишлаб чиқариш учун зарур бўлган корд ипларини, океан ва денгизларда балиқ овлаш учун зарур бўлган мустаҳкам тўрларни тайёрлаш каби муҳим халқ хўжалиги соҳаларини келтириш мумкин. Демак, табиий ва кимёвий полимер толалари техниканинг энг муҳим мақсадлари учун ва айниқса тўқимачилик саноати учун жуда керакли маҳсулотдир.

Шуни қайд қилиб ўтиш керакки, янги-янги синтетик полимер толалари қанчалик кўп кашф этилмасин, техниканинг табиий толаларга, айниқса пахтага ҳамда пахта ва ёғоч целлюлозаси асосида олинадиган сунъий толаларга бўлган талаби ва эҳтиёжи каттадир. Бизнинг серқуёш республикамиз эса Иттифоқимиз халқ хўжалиги учун энг зарур бўлган асосий табиий полимер толаларини етиштириб беришда муҳим ўринни эгаллайди. Ўзбек халқи ўзининг пахтаси, ипаги, қоракўл тери ва бошқа табиий полимер маҳсулотлари билан бутун дунёга машҳурдир. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш лозимки, пахтачиликни ривожлантиришдан мақсад — фақатгина кўпроқ пахта толаси ва мой олишгина эмас, балки шу билан бирга кимё саноатида қайта ишлаш учун жуда зарур бўлган муҳим хом ашё — пахтачилик маҳсулотларини тайёрлаш ҳам назарда тутилади.

Пахта заводларида тўқимачилик саноати учун зарур бўлган толалар чигитдан ажратиб олингач, ўша чигитларда яна анчагина калта толалар, пахта момиғи қолади. Булар саноатда «линт» деб юритилади. Линт, делинт, циклон момиғи, ва бошқа пахтачилик маҳсулотлари яқингача «чиқинди» ҳисобланиб, ундан деярли фойдаланилмай келинган эди.

Текширишлар шуни кўрсатдики, ҳар 1 тонна линт кимёвий усуллар билан қайта ишланса (ишқорда ишлаш, оқлаш, кислоталаш, ювиш) 800 килограммга яқин тоза табиий полимер-целлюлоза ажралиб чиқар экан. Бу целлюлозадан анчагина миқдорда вискоза ипаги ва ацетат ипаги (сунъий толалар) олиш мумкин. Бу сунъий толалар, айниқса ацетат ипаги намни кам шимади ва шунинг учун тез қурийди, намлигида ҳам ўз пишиқлигини йўқотмайди. Ундан ғижимланмайдиган, ялтираб турувчи, ҳавони яхши ўтказадиган бежирим кийим тайёрлаш мумкин.

Пахтачилик маҳсулотларидан тўла-тўкис фойдаланиш йўлларини топиш олимлар, хусусан ўзбек кимёгарлари олдида турган энг масъулиятли вазифалардан биридир. Шу муҳим масалани ечиш — бундан 6 йил муқаддам Тошкент шаҳрида ташкил этилган СССР Давлат план комиссиясига қарашли Давлат кимё саноати комитетининг пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий тадқиқот институтининг (НИИХТЦ) ходимларига юклатилган.

Шу кунларда институтимизда олиб борилаётган экспериментлар орасида, пахта линтидан юқори сифатли целлюлоза моддасини олиш технологияларини яратиш, ундан техника учун зарур бўлган жуда пишиқ вискоз корд ипларини ва ацетат ипагини тайёрлаш йўлларини аниқлаш муҳим ўринни тутади ва биринчи проблема ҳисобланади. Маълумки, шу пайтгача ишлатилиб келинаётган ёғоч целлюлозасидан олинадиган корд иплари унча пишиқ эмас. Натижада шиналар тезда ишдан чиқиши туфайли ҳар куни минглаб автомашиналар туриб қолмоқда. Бу ҳолат анча пишиқ вискоз корд иплари олиш масаласининг қанчалик масъулиятли проблема эканлигини кўрсатиб турибди. Институтимиз марказий институтлар билан биргаликда пишиқ толалар олиш учун ярайдиган целлюлоза яратишга муяссар бўлди. Фан кашфиётларини амалга ошириш учун институтда йирик лаборатория ускуналари ўрнатилди, бундан ташқари, яна Навоий кимё комбинати, Янгийўл гидролиз заводи, Тошкент қоғоз комбинати билан биргаликда амалий иш олиб борилмоқда.

Маълумки, ҳар қандай тола ҳам, табиийми, сунъий ёки синтетикми, маълум камчиликлардан холи эмас. Табиий толада мавжуд ажойиб хусусиятлар одатда синтетик толаларда йўқ; синтетик тола хислатлари эса табиий толаларда кўпинча учрамайди. Бироқ энг яхши тола хусусиятларини ҳар қандай толада ҳам яратиш мумкинлиги исбот этилган. Масалан, пахта толасини ёки пахтадан тайёрланган газламани олиб кўрсак, у хўл бўлган пайтда бутун бошқа хусусиятлар ҳосил қилади: бўёқларини ўзида яхши сақлаб туролмайди, ғижимланади, иссиқликка ва ҳар хил микроорганизмлар таъсирига, ҳамда химиявий агрессив моддалар (кислоталар, ишқорлар) таъсирига чидаш беролмайди ва ҳоказолар.

Кейинги ўн йил ичида олиб борилган кузатиш ишлари шунга олиб келдики, полимер толаларининг, жумладан пахта толасининг ҳам кўпгина камчиликлари йўқотилибгина қолмай, балки уларда анчагина янги хусусиятлар вужудга келтириш мумкин экан. Бу соҳада республикамизда ҳам чуқур илмий текшириш ишлари олиб борилмоқда. Бизнинг пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий текшириш институтимиз томонидан ўтказилаётган экспериментлар ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Пахта толасида учрамайдиган янги хусусиятларни пайдо қилиш йўллари асосан уч хил:

1. Пахта целлюлозасининг ҳар хил эфир бирикмаларини олиш;

2. Пахта целлюлозасига турли синтетик полимерларни пайвандлаш;

3. Пахта целлюлозаси тузилишини ўзгартириб, уни тўрсимон кўринишга келтириш. Бунинг учун целлюлоза макромолекулалари кимёвий бирикмалар ёрдамида боғланилади, «тикилади». Ана шу юқорида кўрсатиб ўтилган уч хил йўл билан пахта толасини модификациялаб, унда чиримайдиган, ғижимланмайдиган ва бўёқни яхши ушлайдиган ажойиб хусусиятлар яратилмоқда.

Шуниси қизиқки, пахта толасида ҳосил қилинган янги мўъжизакор хоссалар, унинг ташқи кўринишига ва ўзида аввал бор бўлган асосий практик хоссаларига унчалик таъсир кўрсатмайди. Демак, пахтанинг ўзига хос муҳим хислатлари: майинлиги, пухталиги сақланиб қолади.

Пахта ёки бошқа полимер толаси модификацияга учратилганда, яъни толада янги хусусиятлар яратилганда мавжуд шарт-шароитлар ҳам катта аҳамиятга эгадир. Модификациялаш учун ишлатиладиган химиявий бирикманинг тури ва унинг табиати, миқдори, ҳамда реакция муҳитига кўра, ўзгартирилган толада турлича структура ўзгаришлари амалга ошади ва ниҳоят, унинг хоссалари ҳам ўзгача бўлади. Шундай экан, тола структурасини кузатиш, аниқланган структура шаклларининг вужудга келиш сабабларини тушуна билиш муҳим назарий ва практик аҳамиятга эгадир. Шу кеча-кундузда институтда замонавий эксперименталь кузатиш воситалари ёрдамида олиб борилаётган илмий-текшириш ишлари яқин вақт ичида модификацияланган бирталай полимер толаларнинг хоссалари билан уларнинг структура шакллари ўртасида маълум боғлиқлик мавжудлигини ифодаловчи муҳим қонуниятларни яратишга имкон беради. Бунинг катта аҳамиятга эга эканлигини ўқувчи кўз олдига келтириш учун қуйидаги фактни келтирамиз: полимер материалларининг структураси вақт ўтиши билан ташқи муҳит таъсирида (ҳаво, қуёш нури, намлик ва микроорганизмлар таъсирида) ўзгариб туради, уларнинг макромолекулалари ҳам қисқаради. Натижада, материал эскиради ва чирийди. Бунга асосий сабаб полимер моддаси структурасининг ўзгариб қолишидир. Демак, полимер материалларида, шу жумладан пахта толасида ҳам, барқарор структура яратиш анча муҳим масала экан. Шунинг учун ҳам бу масала устида кенг илмий текшириш кузатишлари ўтказилмоқда. Бу кузатишлар шуни кўрсатдики, целлюлоза моддасининг молекулаларини пайвандлаш, тўрсимон ҳолга келтириш ва ниҳоят, ҳар хил эфирлар ҳосил қилиш йўллари билан пахта ва вискоза толаларида мустаҳкам структуралар, демак, ажойиб хоссалар яратиш мумкин экан. Полимер материалларида исталган структура шаклларини вужудга келтириш ва олдиндан аниқ белгиланган практик сифатлар барпо қилиш ҳам мумкин бўлади. Бу бизнинг иккинчи проблемамиздир.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, бу илмий текшириш ишларининг натижалари шу кеча-кундузда кимёгарларимиз қўлга киритган бошланғич ютуқлар бўлиб, бу фан ютуқларидан халқимиз яқин вақт ичида, албатта, баҳраманд бўлади.

Х. УСМОНОВ,
Пахта целлюлозаси кимёси ва технологияси илмий тадқиқот институтининг директори, химия фанлари доктори.

К. РОЗИҚОВ,
Химия фанлари кандидати.

Қўқондаги электр машинасозлиги заводида маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш борасида самарали ишлаётган ишчи ва инженер-техник ходимлар кўп. Фотомухбир В. Сироткин олган бу суратда шу корхонанинг пешқадам слесари Абдураҳмон Қўшоқовни кўриб турибсиз.

ДЎСТЛИК— БУЮК КУЧ

Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа боғловчи Ўзбекистон жамияти сўнгги уч-тўрт йил ичида ўз атрофига мингдан ортиқ жамоат вакилларини тўплади. Улар орасида Турсуной Охунова, Любовь Ли, З. Абдуллаев, О. Содиқов, Т. Саримсоқов, З. Исроилова, С. Қобулова, В. Зоҳидовлар сингари жуда кўп ишлаб чиқариш илғорлари, фан, санъат, маданият арбоблари бор. Уларнинг актив ёрдамлари билан Ўзбекистон дўстлик жамияти 89 мамлакатдаги 750 га яқин жамоатчилик ташкилотлари, жамиятлар ва уларнинг бўлимлари, олий ўқув юртлари, кутубхоналар ва 60 дан ортиқ газета-журналлар билан алоқалар ўрнатди.

Кўпгина мамлакатлардаги дўстлик жамиятлари республикамиз ҳаётига оид материалларни ўз халқларига тушунтиришда зўр активлик кўрсатмоқдалар. Ҳиндистондаги прогрессив ташкилотларни бунга мисол қилиб келтириш мумкин. Ҳиндистон — СССР маданий алоқа жамияти ва унинг бўлимлари, шунингдек фан-маданият арбобларидан 200 га яқин киши совет воқелигини, унинг тенгсиз ютуқларини ҳинд халқига етказишда салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Бундай дўстона жамиятларни Цейлонда, Жазоирда, Сурия, Ливан, Колумбия, Судан, Маврика ва бошқа мамлакатларда ҳам кўплаб учратиш мумкин. Улар совет халқи, шу жумладан ўзбек халқи эришган улкан муваффақиятлар билан ўз мамлакатлари халқларини таништириб бораётирлар.

Ўзбекистон дўстлик жамияти ер юзининг турли бурчакларидан деярли ҳар куни хат-хабарлар олиб туради. 1964 йилнинг ўзида жамият адресига 400 дан ортиқ хат келди. Мана, Уганда хотин-қизлар Федерациясининг президенти Фуми Ронсоме нималар деб ёзибди: «... Сизлар жуда катта муваффақиятлар қозонгансиз... Ана шу муваффақиятларга қандай қилиб эришганингизни ёзиб юборсангиз, бизни шоду хуррам қилардингиз».

Жамиятимиз социалистик қурилишимиздаги тажрибаларимизни ўртоқлашиш мақсадида 1963 йилдан бошлаб рус, инглиз, француз, испан тилларида «Бугунги Ўзбекистон» номли ойлик бюллетень чиқара бошлади. Бюллетенда республикамиз ишлаб чиқаришида, фан-маданият ва кишилари турмушида содир бўлаётган ажойиб ўзгаришлар ҳақида ҳикоя қилинади. Кейинги икки йил ичида ўнга яқин ҳар хил брошюралар чиқарилди. «Ўзбекистонда саводсизлик қандай тугатилди», «Совет Ўзбекистони қандай қилиб юқори тараққий этган мамлакатга айланди» брошюралари шулар жумласидандир. Айниқса, «Ўзбекистон хотин-қизлари» китобчаси бутун дунё прогрессив хотин-қизларига жуда арзирли тортиқ бўлди. Бу китобчада илгари оғир жабр-зулмни бошидан кечирган ўзбек аёлларининг Совет тузуми даврида чин маънодаги озодликка эришганлари ҳаётий фактлар билан кўрсатиб берилган. Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Япон комитетининг хотин-қизлар сектори мудири Сумико Танака мана бундай деб ёзади: «Ўзбек хотин-қизларининг сўнгги қирқ йил ичида эришган ғалабаларини алоҳида қайд этиб, уларнинг ғайрат-шижоатларини кўз ўнгимга келтирар эканман, катта-катта қийинчиликларни енгиб ўтганларини ҳам тасаввур қилдим. Улуғ мақсад йўлида ўзбек хотин-қизларининг бир тан-бир жон бўлиб курашганлари мени ҳайратда қолдирди. Ўрта Осиё республикаларидан бири бўлган Ўзбекистон мисолида социалистик системанинг имкониятлари мислсиз даражада юқори эканлиги яққол кўриниб турибди...».

Дарҳақиқат, ер юзидаги кишилар бир-бирлари билан дўстлик алоқаларини мустаҳкам боғласалар, бир-бирларини яхши билсалар ва яхши тушунсалар, ҳар қандай ёвуз ниятли кишилар ҳам уруш оловини ёқолмайдилар, халқлар бошига оғир мусибатлар сололмайдилар. Турли мамлакатлар билан маданий алоқаларнинг борган сари кенгайтирилаётганининг асосий моҳияти ҳам ана шунда.

Ф. МАҲКАМОВ,
Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа боғловчи Ўзбекистон жамияти раисининг ўринбосари.

Партия турмуши

КАДРЛАР— БОШ МАСАЛА

КПСС Марказий Комитетининг март Пленуми олинган мажбуриятларни бажаришда бошланғич партия ташкилотларининг роли бениҳоя катта эканлигини алоҳида таъкидлаб ўтди. Чунки ҳар бир колхоз ва совхоз коллективининг белгиланган маррага тезроқ етиб олиши даставвал партиявий ва сиёсий ишларнинг савиясига, хўжалик фаолияти устидан контролликни қай даражада олиб боришига боғлиқдир. Ўзбекистон район партия комитети буни ҳисобга олиб, бошланғич партия ташкилотларига секретарлар танлашни анча яхшилади. Ҳозирги пайтда колхоз ва совхоз партия ташкилотлари секретарларининг ҳаммаси олий, тўлиқсиз олий ва махсус ўрта маълумотга эга бўлган кишилардир.

Район партия комитети колхоз ва совхозлар бошланғич партия ташкилотларини мустаҳкамлаш ва ишлаб чиқаришда уларнинг ролини ошириш борасида ҳам бирмунча ишлар қилди. Ҳозир район колхоз ва совхозларида 58 бригада, 30 бўлим ва чорвачилик фермаларида партия ташкилотлари, 151 партия группаси тузилган бўлиб, улар актив иш олиб бормоқдалар. Шу йилнинг фақат етти ойи ичидагина колхоз ва совхоз партия ташкилотлари энг илғор пахтакорлар, ишчилар, чорвадор ва механизаторлардан 66 кишини партия сафига қабул қилдилар.

Районда ёш кадрларни раҳбарлик лавозимларига дадиллик билан кўтариш, айниқса, қишлоқ хўжалик мутахассисларидан раҳбарлик ишларида кенг фойдаланиш яхши йўлга қўйилган. Ишнинг кўзини биладиган малакали ёш агроном М. Бойматов район қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи вазифасига, агроном Ғ. Шокиров эса Фрунзе номли шолиқорлик совхозига директорлик вазифасига тавсия қилинди.

Тажрибаси анча кам бўлган ёш кадрларга иш ўргатиш ва уларни тарбиялашда коммунист ва ишлаб чиқариш ветеранлари кучидан кенг фойдаланиляпти. Ўз ишини яхши биладиган, тажрибали пахта усталаридан бир неча киши колхозчиларнинг фикри ва талаби билан раҳбарлик лавозимларига кўтарилди. Жумладан, ташкилотчи, кишиларга нисбатан ғамхўр, деҳқончиликни яхши биладиган ўртоқ У. Ҳайдаров «Ўзбекистон» колхозига раис қилиб сайланди. У ташаббусни ўз қўлига олиб активлар билан бамаслаҳат иш тутмоқда. Натижада бу хўжаликда пахта ҳосилдорлиги ошиб бормоқда. Чорвачилик ва бошқа соҳаларда ҳам яхши натижалар қўлга киритилаётир.

Кейинги пайтларда бригада бошлиқлари ва ферма мудирларини танлаш ва тарбиялашга алоҳида эътибор берилаяпти. Уларнинг состави аввал хўжалик раҳбарлари томонидан кўриб чиқилади. Кейин эса райком бюроси тасдиғидан ўтказилмоқда. Бюро тасдиғидан ўтказиш пайтида унинг шу ишга қизиқиши ва қобилияти ҳисобга олинади. Ҳозир райондаги 261 далачилик бригадалари бошлиқларининг 50 дан ортиғи олий, тўлиқсиз олий ва ўрта маълумотга эга. 156 бригадага коммунистлар бошчилик қилмоқда. Колхоз ва совхоз активларидан 40 дан ортиқ киши махсус олий ва ўрта билим юртларида сиртдан ўқимоқда.

Ўзбекистон район партия комитети колхоз ва совхоз кадрларини хўжалик фаолиятини анализ қила билишга, куч ва имкониятларни ишга сола билишга, хўжаликни юритишга ўргатмоқда. Райондаги ҳар бир хўжалик, бригада ва фермада хўжалик ҳисоби жорий қилинган. Бу одамларда топширилган ишга нисбатан масъулиятни ошириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, ишлаб чиқаришдаги ҳамма соҳаларнинг рентабеллигини таъминлашга имкон бермоқда.

Райком томонидан кейинги йилларда кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш соҳасида амалга оширилган тадбирлар, шунингдек, одамлар билан ишлаш қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга шубҳасиз ижобий таъсир кўрсатди. Район қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш бўйича кейинги уч йил ичида катта ютуқларга эришди. 1962 йилда гектаридан 16,4 центнердан пахта етиштирилган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 24,2 центнерни ташкил этди. Бошқача айтганда, ўтган йили 1962 йилдагига нисбатан 14.352 тонна ортиқ пахта етиштирилди. Чорва маҳсулотлари, пилла ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳам кўпайди. Район колхоз ва совхозлари йириклашди, бақувват, фойда келтирадиган хўжаликларга айланди. Уларнинг соф даромади 7 миллион 664 минг сўмга етди. Совхоз ишчилари ва колхозчиларнинг ўртача ойлик иш ҳақлари 2 баравар ортди.

Етти йилликнинг якунловчи йилида район хўжаликлари олдида катта вазифалар турибди. Давлатга 45 минг тонна пахта, 942 тонна гўшт, 4.886 тонна сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириб берилиши керак. Район партия комитети пахта йиғим-теримига пухта тайёргарлик кўриб, ҳосилни йиғиштириб олиш кампаниясини бошлаб юборди. Терим суръати кундан-кунга ошиб боряпти. Кадрлар ўз ишини билиб бажармоқда. Теримчиларга маданий-маиший шароитни янада яхшилаш, пахтани илиқ-иссиқ кунларда йиғиб-териб олиш тадбирлари кўрилмоқда.

Район партия ташкилотининг эътибори омма орасида жонли ташкилотчилик ишини янада яхшилаб, энг масъулиятли давр — пахта йиғим терими даврини муваффақиятли якунлашга қаратилган. У бу ишда кадрларга таянади. Чунки ҳамма нарса кадрларга боғлиқ.

М. ИСЛОМОВ,
Н. ГОЛОВКО,
Фарғона область партия комитетининг инструкторлари.

ЗУМРАД

ОЙБЕК

«УЛУҒ ЙЎЛ» РОМАНИДАН ПАРЧА

Атоқли адибимиз Ойбек Ўзбекистонда Октябрь революцияси ғалабасини акс эттирувчи «Қутлуғ қон» романининг мантиқий давоми бўлган «Улуғ йўл» романини ёзиб тугатди. Биз шу романнинг баъзи бобларини ҳурматли газетхонларимизга тақдим этган эдик. Қуйида «Улуғ йўл» романининг янги боби билан танишасиз.

◆ ◆

Ҳовлига ташланган кичик эски-чурик намат устида Зумрад иштаҳасиз, ялқовгина нонушта қилиб ўтирарди. Дастурхонда зоғора нон бурдалари. Зумрад нимтатир, суюққина чойни оз-оз хўплаб қўярди. Бозорда чой танқислигидан унинг нархи ҳам унча-мунчанинг бўйи етмайдиган, нарх-наво нарвоннинг юқори поғонасига етиб қолган. Кўп оилаларда «олма чой» расм бўлган. Мазаси бўлмаса-да, ҳарчанд ранги бор-ку.

Онаси бир ҳафта мобайнида тикилган жиякларни эски рўмолга тугиб бозорга кетган. Дукчи бўлса, ҳар кунгидай, номоздан чиқиб, бозорга, жомега жўнаган. У озгина дорини ютади-да, устидан қайноқ аччиқ чой билан бостиради. Бунинг кайфи билан вақти чоғ, тарракбозликка берилади. Одати шу чолнинг.

Зумрад оғир хаёллар оғушида, кўнгли паришон, фикрлари тўзғиган ҳолда беҳузур, сокин ўтирарди. Унинг сирли туйғулари, ҳислари жўш урур, у Умарали ҳақида ўйлар, севгими, майлми дер, ўзи билмас, гангиган, ҳушсиз ўтирарди. Умаралига боғлиқ хотиралари, ипга терилган марвариддай сақланган унинг кўнглида. Тунов кун тўсатдан Умаралининг синглиси Маҳбубанинг келганини, унинг гапларини бир-бир эслади Зумрад. Маҳбуба фурсат топгач, жуда авайлаб, гўё ҳазиллашгандай, Саидаҳмад бойнинг ишқи сизга тушган эмиш, хоҳлайсизми дея, Зумраднинг кўнглини тусмол билан сўраган эди. Зумрад ўпкаланиб Маҳбубага қаради, кейин кулимсираган ва жаҳли чиққан ҳолда кесатибгина жавоб берди. Бойнинг хазинаси олтинга тўлган, лекин севги бошқа нарса, у олтинни танимайди, мен у лаззатпарастларнинг бузуқ сафосидан нафратланаман, ҳазар қиламан, деди Зумрад. Шунда Маҳбуба юзи бирдан ёруғланиб, енгил тортган, Зумрадни суюниб қучоқлаган эди. Узр сўрагандай қизариб ерга қараган эди у. Зумрад буларнинг ҳаммасини бир-бир хаёл ойнасидан ўтказди. Сўнг хотиралардан, ўйларидан узила олмагандай, хомушгина имирсиланиб дастурхонни йиғиштирди, самоварни ўчоқ бошига элтиб қайтди-да, қўлига каштасини олди. Лекин ишга асло тоқати йўқ, гала-гала ўйлари ва фикрлари чигал, зим-зиё... Дилгир эди у... Палак тикиш — қон ютиш билан баравар. Арзимайдиган пули қуриб кетсин, эссиз умрим-а, наҳотки шундай хорликда нобуд бўлади, шивирлар эди қиз ўз-ўзига.

Зумраднинг тикиши гўзал, рангларни саралашга моҳир у, лекин шу тобда қўли сира ишга бормай, истамасдан, ялқовгина қатим тортади. На қилсинки, хорлик ва дардисар муҳтожлик оғир тош каби елкага чўккан... Ичидаги ҳислари чайқалиб кетгандай, ўқтин-ўқтин хўрсиниб қўярди қиз.

Саратоннинг боши. Жардан сувнинг шовқини эшитилар, сув бўйидаги обжувозлар, тегирмонлар кўриниб туради. Ҳаво дим. Ҳовлидан гоҳо аста ўтган шабада садарайҳонлар ҳидини бурқитиб юборарди.

Бирдан эшикни биров секин қоқди, эшик ҳалқасини бир-икки урди. Зумрад сапчиб эшикка югурди, «кимди?» сўради паст товуш билан. Ҳеч ким индамади. Зумрад бир зум пойлагач, аввал секин эшик тирқишидан мўралади, кейин эшикни астагина қия очиб, бошини чиқарди. «Мен... мен..» деди Умарали шивирлаб, кулимсираган ҳолда. Унинг товушидаги титроқни дарров пайқаган эди Зумрад.

— Соғиниб келдим... — деди секингина Умарали ва уялганидан қизариб ерга боқди.

Зумрад эшикни очинқиради:

— Эсонмисиз? — сўрашди мулойим табассуми ва тавози билан. — Ишингиз бормиди? — маъноли, баҳаё оҳангда сўради кулимсираб. Саросималигидан уялди, ёноқлари қизариб кетди қизнинг.

Умарали эшикка яқин қадам ташлади-да, дарвозага яқин дарахт панасига ўтди. У энди юракдаги муқаддас ҳаяжонини яширишга тиришмади, аксинча, кўнглини ва бутун вужудиятини лим тўлатган улуғ ишқини севгилиси ҳузурида тўкиб солишга жазм этди. Ялинган оҳангда сўзлади у:

— Кўнглимдан сира кетмайсиз, муҳаббат дарди оғир экан...

Беихтиёр бир-бирига тортилган кўзлар бир зум учрашиб қолди. Умаралининг кўзларидаги ўтни кўргандай, қалби қаттиқ уриб кетди Зумраднинг. Уялиб у ерга қаради.

Умарали товушини тағин ҳам пасайтирди, дилдаги бутун дардини, ишқини сокинлик ила сўзлай бошлади:

— Муҳаббатим кўнглимнинг найи, доимо мунгли қалбимнинг садоси, фариштам, гўзалим, ўтинаман сира хафа бўлмангиз, асло ранжимангиз. Ишқингиз қалбимни муттасил забт этди. Доимо дилимда ёлғизсиз. Юрсам, турсам, уйқуда ва мутолаада доимо қаршимда турасиз. Пок, муқаддас ҳолда кўраман сизни.

Зумрад аста бошини кўтарди, унинг кўзларини беихтиёр тортар эди йигит.

Умарали яқин келди эшикка:

— Маликам, кўксимда ҳасратим кўп, сўзларим ниҳоят кўп, на қилайки, баёнидан ожизман. Забун толе ўлгур пешанамга битган балодир. Сиз мурувват қилинг, шафқат қилинг, лутф этинг, вафо айланг... — ёлворди, ҳисларида энтикиб давом этди Умарали. — Вафо дунёдаги энг асл нарса, гавҳар дейдилар уни. Ялинаман, жафо тиғини тортмагайсиз менга. Ажаб эмас толе қуёши ярқираб кетса.

Баланд руҳ билан гапирарди Умарали. Суйганидан кўз узолмас, тотли бир титроқда, кўзлари муҳаббат нурида ёнган ҳолда қизнинг қўлини оҳиста ушлади у.

— Вой, бу нима қилганингиз, уятку, тек туринг... — деди нозли бир оҳангда Зумрад ва қўлларини Умаралининг қайноқ қўлларидан секин суғурди.

Умарали икки қадам орқага ўтди, дарахт панасига олди ўзини.

— Тинглангиз, дилбарим, фақирман, қашшоқи азимман, Фузули тили билан айтсам.

Банамки қофила солор, корвон ғаммам,
Мусофири раҳи саҳройи, меҳнату аламам,
Ҳақир боқма бана, соғинима кимсадан каммам,
Фақиру подишоҳ осо, гадойи мухташамам.

Ҳарорат ила, юракка тўлган қон тўлқинида сўзлайди Умарали. — Ёлғиз муҳаббатим, севгим бор, маликам. Оқча йўқ, мол-мулк йўқ, кафтдай боғим йўқ. Хароб кулбам, пок қалбим, буюк ишқим бор. Баёнларда, ғаниларда гарчи улар дуру марварид, олтину кумушга чўмилган бўлсаларда, тариқдай қалб топа олмайсиз, бир чақага арзимайди уларнинг одамгарчилиги. Бегубор виждон, соф қалб ҳар нарсадан юксак, асилдир. Буни унутмангиз, маҳбубам. Минг шукурлар бўлсинки, тангрим биз каби фақирларга шуни ато қилмишдир.

Кўнгил сўзларини, муҳаббат куйларини тинглаш гарчи нақадар тотли бўлсада, Зумрад мулойимлик ила, минг бир эҳтиётлик ила сўзни чалғитишга, суҳбатни бўлак йўлга бурмоқчи тиришди. Қаршида кўзларини жовдиратиб телмирган йигитга юмшоқ товуш ила сўзлади. Аҳволи замонни яхши тушунасиз, ҳарчанд муллясиз, гапирингиз, мен эшитай. Шу тўрт девор ичра қон ютиб, беҳад заҳмат чеккан дилхаста синглингизга лоақал сиз шафқат қилингиз, деди қиз моҳирона нотиқлик ва самимийлик ила.

Ойбек туғилган куннинг 60 йиллиги олдидан

«ЧАМАНЗОР ТАРОНАЛАРИ»
ФОТО КЎЗГУСИДАН

Суратларда (чапдан ўнгга): Тожикистон давлат филармониясининг раққосаси Г. Миржумаева, Ўзбекистон ССР халқ артисти Г. Маваева, СССР халқ артисти М. Кулиева, СССР халқ артисти Р. Жаманова, СССР халқ артисти Е. Серкибоев, Арманистон ССР халқ артисти В. Мирокян, Грузия ССР халқ артисти Н. Ангуладзе.

А. Тўраев фотолари.

ОЛТИННИ НОБУД ҚИЛМАНГ

Бухоро районининг деҳқонлари йил бўйи тер тўкиб, ҳалол меҳнат қилдилар. Далаларда 45 минг тонналик катта хирмонни бунёд этадиган даражада ҳосил етиштирилди. Районда пахта йиғим-теримига пухта ҳозирлик билан киришилди. «Ленин йўли», «Ленинизм», «Маданият» ва Охунбобоев номли колхозлар дала ишларини соатлик график асосида ташкил этиб, теримнинг дастлабки кунлариданоқ яхши натижага эриша бошладилар. Районда ишга яроқли кишиларнинг ҳаммаси қисқа вақт ичида йиғим-теримга сафарбар этилди. Шундай қилиб, район бўйича кунига йиллик планнинг 2 проценти миқдорида ва ҳатто ундан ҳам ошириб пахта тайёрлана бошланди. Ҳосилни мисқоллаб, нес-нобуд қилмай йиғиб-териб давлатга топшириш учун кураш қизиб кетди.

Чунончи, райондаги «Ленинизм» колхозининг теримчилари ҳосилнинг бир граммига ҳам гард юқтирмасликка ҳаракат қилишяпти. Хўжалик деҳқонлари билан суҳбатда бўлсангиз: «Сентябрнинг пахтаси чинакам аъло пахта. Уни тез ва тоза териб оляпмиз», — дейишади. Мазкур хўжалик далаларда пахта нобудгарчилигига қарши кураш намунали ташкил этилган. Нобудгарчиликка қарши бу ерда ҳамма баравар курашади. Пахта теримида қатнашаётган 2 мингдан ортиқ теримчининг ҳаммаси пахтанинг юқори сифати учун жон койитяпти.

Афсуски, кейинги кунларда Бухоро райони авжидан тушиб қолди. Район кунига йиллик планнинг 2 процентига етар-етмас пахта топширмоқда. «Пахтакор», Навоий номли, «Ленинград», «Янги турмуш» колхозларида пахта териш ва тайёрлаш суръати пасайиб кетди. Хўш, йиғим-теримнинг қизғин палласида нега бундай ҳол юз беряпти? Ишчи кучлари етишмайдими? Ёки далаларда очилган пахта камми? Ҳамма нарса бор. Ҳатто даладаги теримчилар сони графикдагидан зиёдлик қилса қиладики, камлик қилмайди. Катта-катта пайкалларда пахталар оппоқ бўлиб очилиб ётибди. Хўш, шундай экан бухороликлар суръатни нега пасайтириб юборишди. Бунинг сабаби битта! У ҳам бўлса, ташкилий ишларнинг бўшаштириб юборилганидир. Бунинг устига пахта нобудгарчилигига йўл қўйилмоқда. Кўпчилик хўжаликларда ҳосилни пайхон қилиш, теримда шошма-шошарлик билан пахтанинг саноат сортини бузиш ҳоллари юз беряпти. Мана, фактлар: «Янги турмуш» колхозида ўтказилган текширишда шу нарса аниқландики, хўжаликнинг 2, 3 ва 5-бригадаларида пахта чаноқларда қолиб кетяпти. Ўрта ҳисобда ҳар туп ғўзада 2-3 тадан чигит қолдириб терилмоқда. Шундай қилиб, бу бригадаларнинг ҳар гектар майдонида ҳозирданоқ 30-35 килограммдан «оқ олтин» нобуд бўлган. Теримчиларнинг иши устидан етарли назорат қилинмаётир. Натижада улар сон кетидан қувиб, сифатини унутиб қўймоқдалар.

Пахтани кўра-била туриб нобуд қилиш ва уни ифлослантириб териш райондаги «Правда», «Бухоро» ва Энгельс номли колхозларда ҳам содир бўляпти. Энгельс номли хўжаликда Б. Жумаев, А. Тўраев ўртоқлар бошлиқ бригадалар пахтани хом теришда «рекорд» қўйишган.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика министрлар Советининг мурожаатида далаларда етиштирилган пахта ҳосилининг бир чигитини ҳам нобуд қилмай фақат юқори сифатли қилиб териб олишга даъват этилади. Катта меҳнат ва матонат билан етиштирилган «оқ олтин»нинг ҳар грамми нон каби эъзозланиши, нобуд бўлмаслиги учун курашиш керак. Бухоро райони партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг раҳбарлари пахта нобудгарчилигига қарши курашни кучайтиришлари зарур.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОНАЛИК БУРЧИ УНУТИЛГАЧ...

АХЛОҚ ВА ОДОБ ТЕМАСИДА

□ □

Кўнгил гулшанида ғунчалаган илк муҳаббатни, қалб уйингизга илк бор мўралаган табаррук севгини кўз қорачиғидай асранг, эъзозланг қизлар! Чунки бир умр бахтли ҳаёт кечиришингиз, чеҳрангиздаги табассум, шодон кулгиларингиз ва ниҳоят масъуд оналигингизни таъминловчи, нур бўлиб ёритувчи шу муҳаббатдир.

Бордию, Сиз унинг қадрига ета олмасангиз, муҳаббатнинг нурли сўқмоқларидан чекиниб, йўлдан адашсангиз, йигитлик ғурурини, тоза муҳаббатини, оталик меҳр-шафқатини сизга ишониб топширган кишининг юрак торини дағаллик билан чертиб, юзига оёқ боссангиз, бебурдлик қилсангиз, хўрланган севги ҳурмати бир умрлик жазога лойиқсиз.

Севги азалий нарса. Қадим замонлардан бери кишилар қалбини безаб, чин муҳаббат эгаларига бахт эшигини очиб бераётган бу эзгулик кишига фақат бир мартагина насиб этадию бутун борлиғингизга ҳукмрон бўлади. Чин севги эгаси заррача хиёнат, дилозорлик, худбинликни ҳаёлига ҳам келтирмайди. Ҳаётда шохдан-шохга кўчиб юрувчи кўнимсиз шайдолиилар ҳам учрайди, баъзан. Лекин бу муҳаббатмикин? Йўқ, асло! Бу тубанлик, хавойиликдир. Мана, эшитинг:

Ильвира Ҳайитқулова билан Омонбой Жалолов студентлик даврининг ажойиб нашу намосини бирга татишган. Юрак юракка муҳаббат туфайлигина йўл топа олади. Қиз йигитнинг биринчи беозор, сирли сўзларини табассум билан тинглади. Улар севги, бахтли турмуш, тотув оила ҳақидаги фикрларини ўртоқлашаркан, бир-бирига бўлган меҳри тобора аланга оларди. Улар Низомий номли педагогика институтини бирга тугатишди. Дўст-ёронлар, ўқитувчилар иккисига бахт, яхши тилаклар билдиришди.

1959 йили 15 январь куни институтнинг акт залида комсомол тўйи — никоҳ кечаси ўтказилди.

Институтни тамомлагач Ильвира Омонбойнинг ота-онаси яшаётган Андижон шаҳрига ишга бормаслигини, ўз қариндош-уруғлари олдига — Сариосиё районига бориб ишлаш ниятини айтди. Омонбой Жалолов севгилисини ранжитмаслик учун ота-онасидан, опа-сингил, укаларидан вақтинча узоқда бўлса ҳам Сариосиёга боришга розилик берди.

Бу ерда ҳар иккаласи Коммунистик партия сафига киришди, «Коммунизм» колхозининг Янги-кўча участкасидаги 32-ўрта мактабда ишлай бошладилар. Бу мактабда Ильвиранинг опаси Флора Ҳайитқулова директорлик қиларди. Орадан бир оз вақт ўтгач Флора Ҳайитқулова райкомга ишга ўтди. Ильвира шу мактабда директор бўлиб қолди. Директор бўлиб қолди-ю, босар-тусарини билмай қолди. Ўз қўлида ўқитувчи бўлиб ишлаётган умр йўлдоши Омонбойни менсимайдиган, тирноқдан кир қидирадиган одат чиқарди.

1960 йил май ойида оилада янги меҳмон — ўғилча туғилди. Омонбойнинг онаси ва синглиси Андижондан Сариосиёга муборакбод учун келишди. Директор келин уларга очиқ чирой бермади. Буни ўзига эп кўрмади чоғи. Нега? Амалпарастлик ҳаёт, турмуш қонун-қоидаларига панжа орасидан қарашга мажбур этди уни.

Шу зайлда кунлар ортидан кунлар ўтди. Йигит барча хўрликларга дош берди.

1963 йилнинг февраль ойида яна бир фарзанд кўришди. Унинг исмини Яшнар қўйдилар. Ильвира онаси Ҳадича холага болаларини ташлаб, сайру томошаларга берилди. У район ишлаб чиқариш бошқармасининг шофери, енгилтак ва шилқим Бобомуродов билан тил топишди. Унинг енгил машинасида базмлардан-базмларга юрди. Она меҳридан, она тарбиясидан бебаҳра бўлган болаларнинг кўзёшлари ҳам уни бу йўлдан қайтара олмади. Ҳа, у йўлдан адашди. Муқаддас ва шарафли оналик, вёллик бурчини унутди. Аёл бўлиб дунёга келган барча масъуд оналар шаънига доғ туширди. Бундайларни кўрган, эшитган эрлар, қайноналар аёллардан кулмайдими, ахир!

Омонбой бетоб болалари пешанасини силаб ўтирганда, беҳаё Ильвира қонунсиз эрга тегиб олди. Сўнг ўз умр йўлдошини уйдан ҳайдаб чиқарди.

Нажот излаб район партия комитетининг айрим раҳбар ходимларига мурожаат қилган Омонбой мадад топа олмади.

1964 йилнинг октябрь ойида Ильвира Омонбойдан ажралиш ҳақида район халқ судига ариза берди. Район суди бу жиддий ишга юзаки қаради. 24 октябрда «Характерлари тўғри келмагани учун никоҳ бекор қилинсин» деган ҳукм чиқарди. 27 декабрда область судининг коллегияси бу ҳукмни бекор қилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, бу икки педагогнинг тақдири айрим раҳбар ходимларни ташвишга солмади. Район партия, совет ташкилотлари ҳам бу ишга бефарқ қарадилар. Тўғри, уларнинг оилавий жанжали ва ажралиши ҳақидаги масала район халқ маорифи бўлимининг советида муҳокама қилинди. Бироқ, бу масалага жуда юзаки қаралди. Ильвира директорлик лавозимидан олинди. Лекин у оилага, болалари олдига қайтгани йўқ. Бир нарсага ҳайронмиз. Нега ўз оиласини ташлаб кетган оталар жавобгарликка тортиладию, қабиҳлик устига, беҳаёлик қилган мана бундай жувонлар чорасиз қолдирилади. Ахир бу юзсиз жувон 5 яшар Равшан, 2 яшар Яшнарлар тақдирини ўйламагани устига Волта Бобомуродовнинг оиласини ҳам бузди-ку! Унинг умид билан бир ёстиққа бош қўйган, эндн 20 баҳорни кўрган хомиладор хотини — Ҳикоятхон бева бўлиб қолди.

Биз бўлган жирканч воқеанинг тафсилоти ҳақида уларнинг ўзлари билан ҳам гаплашмоқчи эдик. Бироқ Ильвира гапга ўрин қўймади.

— Ҳар ким хоҳлаган овқатини ейди,— деди у безрайиб. — бўлар иш бўлди. Бу ҳақда сўроқчи ҳам, оқловчи ҳам керак эмас, — деди.

Ҳамма гап ана шу. Жамоатчилик бу ҳақда ўз фикрини айтар, деган умиддамиз.

А. ХАЛИЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЮЗ БАҲОР

Онажон, онажонлар! Сизнинг меҳрингиз кимнинг қалбида йўғу, кимнинг руҳида кезмайди. Сиз бор—инсон бор. Сиз бор тарих бор. Сиз келажак йилларнинг, ҳаётнинг тождорисиз. Сизнинг меҳрингиз билан тепмаган юраклар-да ҳаёт йўқ, истиқбол, муҳаббат йўқ!

ЯНГИЧА УЙЛАР ЯНГИЧА ТЎЙЛАР

Бу оқшом негадир дилрабо, хумор кўринади кўзимга. Еру кўкни ларзага келтириб янграётган карнай-сурнайлар садоси аллақандай шодиёна, гуруяг, тўй тантанасига чорларди. Октябрь район Янгишаҳар маҳалласи клубида ўтказилган тўй тантанасида биз ҳам иштирок этдик. Бу кимнинг тўйи дерсиз. Бу ҳар бири 100 баҳорни кўрган, ҳаётнинг барча аччиқ-чучукларини тотган, икки асрнинг жонли гувоҳи бўлган бувижонларнинг олтин тўйлари эди. Ҳа, олтин тўй. Юз баҳорнигина эмас юз изғиринли қишни, довулларни босиб ўтган кекса оналар авлоди билан эндигина гаштли ҳаёт остонасига қадам қўйган ёш оналар, келин-куёвларнинг учрашуви эди бу. Бу—умри фароғатда ўтаётган, қўшиғи, орзу умидлари жаҳонни ларзага келтираётган Совет Шарқидаги масъуд, бахтиёр оналарнинг тўйи эди. Умрнинг мазмунига неча йил яшаш эмас, қандай яшаш мезондир. Тантанали тўй тўрида саккиз қават кўрпачаларга суяниб, кексаликнинг гаштини суриб, чақчақлашиб ўтирган бибижонлар юз ёшдан ошибгина қолмай, эл-юрт хизматига юзлаб оқил, оқила фарзандлар етиштириб берган. Бугунги тўйда уларнинг невара, чевара, эвaралари иштирок этишмоқда. Олтин тўй «айбдорлари»дан Ҳамробиби Уринбоева 110 ёшда. Унинг 135 та невара, чевара, эвaралари бор. Уларнинг ҳаммаси ўқимишли, маданиятли кишилар. Ҳамробиби невараларининг номларини санаб туриб адашиб кетдилар. Адашсалар ҳам майли. Ахир уларнинг номини ёдда сақлаш осонми? Ҳамробиби уларнинг ҳаммасини оналик меҳри билан севишини, гуноҳ иш қилса койиб туришини кулиб гапириб бердилар.

— Шу қадар иззат-икромларга лойиқ кўрган болаларимга, замонга, яхши одамларга раҳмат дея,—дуога қўл очдилар.

Кароматбиби Уринбекова ҳам 107 ёшга тўлибдилар. Бу онахоннинг юз нафар ўғил-қизлари, чевара, эвaралари бор. Лутфибиби Тожиматова 101 ёшдалар. У киши невара, чевараларини санаб саноғига етолмадилар ҳам. Хосиятбиби Одилова бугун 101 ёшга тўлиб, 102 га қадам қўйибдилар. Юздан ошдим, энди бу ёғига барака берсин,—дейдилар онахон.

«Ҳамробибининг ёшини берсин менгаям» дейдилар юз ёшга кирган Мукаррамбиби Жапарова.

Бибижонлар бу қадар иззат-ҳурматдан беҳад мамнун ўтиришибди. Шуниси қизиқки, 100 ёшли бу мўътабар зотларнинг ҳаммаси шу маҳаллада яшайди. Маҳалланинг тўй-томошалари, бошқа маросимларида ҳам доимо бирга бўлишади. Дугоналар бугун ҳам жамул-жам бўлишган. Каттаю кичик уларнинг хизматида. Ҳамманинг чеҳрасида табассум жилваланади. Кекса пенсионер отахонлар ҳам уларнинг хизматида. Гуллар, райҳонларга кўмиб ташланган бу бахтиёр кексаларни кўрган катта-кичикнинг кўнглида 100 га кириш орзуси.

Созандалар, хонандалар ҳам шу ерда. Улар ҳам табаррук онахонларни зиёрат қилгани келишган.

Азиз ва табаррук оналарнинг олтин тўйини ўтказиш ҳақидаги фикрни шу, Янгишаҳар маҳалла комитетининг раиси, ёш олим Р. Мелиқулов ўртага ташлади. Бу фикрни Октябрь район партия комитети, ижроия комитети ва район билим жамиятидаги ўртоқлар қўллаб-қувватладилар. Инсон қадри-қиммати тобора ортиб бораётган бизнинг замонамизда бундай ташаббусларнинг бўлиши мутлақо табиийдир. Бугунги тўй тантанасини маҳалла жамоатчилиги ҳам шодланиб қарши олдилар. Зиёфатга тўкиб-сочиб қўйилган мана бу ажойиб нарсалар ҳам хонадонлардаги пазанда оналаримизнинг қўли билан пиширилган. Ҳар бир хонадон гулзоридан узиб келтирилган муаттар гуллар, гулдасталар ҳам инсоннинг инсонга бўлган меҳру муҳаббатининг нишонасидир. Даврада янграган қўшиқ таронасида, рақсга тушган зебо қизнинг нозик карашмасида, қутлашга чиққан, табрик сўзи айтиш учун ошиққан отахон, онахонларнинг юрак талпинишида инсоннинг инсонга бўлган муҳаббати намоён. Ҳа, инсон азиз, инсон мунис, инсон табаррук бу замонда! Инсон тириклигида унинг қўлига тутқизилган бир дона гул у ўлгач қурилган мармар сағаналардан, ҳисобсиз маъракалардан афзал эмасми? Бугунги шодиёна каттаю кичик қалбида инсонга, ота-онага, кексаларга, ҳаётга, гўзалликка чексиз муҳаббат ҳис-туйғуларини уйғотди.

Тўй маросимида юз ёшли онахонларни Октябрь район ижроия комитетининг раиси С. Норқўзиев, «Қизил Ўзбекистон» маҳалла комитетининг раиси Ш. Умрзоқов, ёзувчи Шуҳрат, Низомий номли педагогика институтининг ўқитувчиси Х. Дониёров, Тошкентдаги 24-мактаб директори, республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи К. Расулев ўртоқлар, пионерлар табрик этдилар ва уларга қимматбаҳо совғалар топширдилар.

Юз ёшлиларни қутловчиларнинг шодлик кулгилари тонггача баралла эшитилиб турди.

Эътибор ОХУНОВА.

● ●

Суратда: юз баҳорни кўрган меҳридарё онахонларимиз.

Р. Шамсиддинов фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА МУКОФОТИГА НОМЗОДЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ АДАБИЁТ ВА САНЪАТ СОҲАСИДА ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА МУКОФОТЛАРИ РЕСПУБЛИКА КОМИТЕТИДА

Адабиёт ва санъат соҳасида Ҳамза Ҳакимзода мукофотлари республика комитети Ҳамза Ҳакимзода мукофотларига қуйидаги қўшимча номзодлар кўрсатилганлигини маълум қилади:

КИНЕМАТОГРАФИЯ СОҲАСИДА

Я. А. АЪЗАМОВ — постановкачи-режиссер. «Ўзбекфильм» киностудиясининг «Ойдин саҳифа» бадиий фильми.

Министрлар Советининг Кинематография Давлат комитети, Кинематография ходимлари союзи ва «Ўзбекфильм» киностудияси тақдим этган.

* * *

Адабиёт ва санъат соҳасида Ҳамза Ҳакимзода мукофотлари республика комитети совет жамоатчилигига мурожаат қилиб, рўйхатда кўрсатилган ишларни муҳокама қилишда актив иштирок этишларини сўрайди.

Таклиф ва мулоҳазалар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳар, Братская кўчаси, 29-уй, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг адабиёт ва санъат соҳасида Ҳамза Ҳакимзода мукофотлари республика комитети.

Умарали ичдан узун бир уҳ тортди, ранжиган ҳолда ерга боқди.

— Мен муҳаббат ҳақида гапиргум келади, борлиғимни ҳамиша ўртаб турган муқаддас ишқим ҳақида нолайи фиғонимни тўкай деб келдим эшигингизга, сиз мендан аҳволи замондан сўрайсиз. Аввало севгимни эшиткайсиз, сўнгра ўзга мавзуга сургайсиз мени, гўзалим. Наҳотки бир оғиз жавобни қизғанасиз мендан, қалбим ичи олов...— деди ялинган оҳангда.

— Сабр ҳар нарсадан азиз дейдилар, ака. Мулоҳазаларимни тарози палласига қўйишга фурсат берсангиз дердим, на қилайки сизда ҳам шафқат йўқ эмиш — деди Зумрад сеҳрли кўзларига ноз тўлиб.

Умарали қизнинг ҳар нечук устолик билан берган жавобидан ранжиган эди. Бирдан бутун орзулари чил-чил бўлгандай туюлди. Унинг юзига ноумидлик, аллақандай шубҳа кўлкаси югурди. Лекин бир лаҳза сукутдан сўнг сўзларидан ҳаяжон, ҳарорат тошиб, улуғ муҳаббатидан дадиллик, ишонч касб этиб, тағин гапира кетди:

— Йўқ, кечирасиз, жоним, севги можароси қадимийдир. Ҳақиқатан, севги улуғдир. Инсон маънавиятининг гавҳаридир у. Ҳақиқий ишқ соф, насим қалбнинг олови, пок виждоннинг ишқидир. Мен шундай муҳаббат тўла юрагимни кўтариб келдим остонангизга, азизим. Иккимиз ҳақиқий, мусаффо бир ҳаёт қуриб, абадий севги ила бирлашсак, қалбни қалбга қўшсак, гўзал бўлурди. Асли муддао шу эди...

Зумрад эшик узра тўкилиб турган бодом навдаларининг бирисидан япроқларни уза-уза йигит оҳини тинглар ва ўқтин-ўқтин ичидан уҳ тортар, ички кечинмаларини яширишга, кўринишда ўзини сокин, бепарводек тутишга тиришарди.

— Қалбга қалбни қўшсак дейсизми? — Бир баргни Умарали томон отади, ўзининг ёқимли табассуми ила гапиради. — Сохта эмасмикин гапингиз?... Севги йўллари ниҳоят сирли, мўъжиз эмиш, устоз. Ҳақиқий ишқ жуда нодир деб эшитардим. Билмадим... Умарали ака, шу кеча-кундуз не воқеалар рўй берган, замонадан сўйлангиз, эшиткум келади — тегажаклик оҳанг ила деди қиз ва илиқ кулимсиради.

Умарали иягини ушлаган ҳолда сукут қилди. Унинг хаёл хонасида олам-олам гап, барчаси нуқул ишқдан, шу аснода бошқа мавзудан оғиз очишни сира истамас эди у. Оғир сукутдан сўнг хафа ҳолда дардчил, хазин кўзларини қизга тикди. Ўткир иборалар, серранг сўзлар, сиқиқ жумлалар билан шошмасдан, вазмин сўзлай бошлади. Русия улуғ бир денгиз каби кўпирганини, мувaққат ҳукумат бутун бор-йўғини харбга ташлаб, қурол-аслаҳага сарф қилаётганини, «енгамиз» деган бир сидра пуч шиор билан халқни алдаганини сўзлади Умарали.

— Жами боёиларга ҳокимият бош паноҳ бўлди, ҳаммаси бир ёқадан бош чиқариб, харб, ёлғиз харб, дейдилар. Туркистон бўйлаб хил-хил жамиятлар, иттиҳодлар туғиляпти. Айниқса «Уламолар жамияти»да, «Шўройи ислом»да уламо ва жадидлар фаолияти зўр. Эшитишимга қараганда, рус ишчилари, демократ унсурлар ҳам бўш келмайди. Буларнинг қўллари баланд, халқ ичра обрўлари дуруст эмиш.

Зумраднинг чеҳраси очилиб кетди, у сукутда, жиддият ва ихлос ичра қулоқ соларди.

— Шу аснода русча ўрганмоқ мутлоқ зарурдир. Мана, кўринг, рус алифбоси, — деди Умарали қултуғидан китобни чиқариб. — Қидириб юриб, аранг бир ўспирин муаллим топдим, ҳафтада тўрт кун бир соатдан дарс олурман. Ҳарнечук эпини топиб, ўрганиб олиш ниятим бор, тиш-тирноғим билан ёпишдим, жазм этдим бунга. Замонага бир разм солсам, Зумрадхон, у бир азим дарё каби оқиб турибди. Туркистон халқи ҳам ғафлат ўрткичидан бош чиқариб, тараққиёт йўлини оқтармоқчи, тангрим ўзи ёрлақасин. Лекин, қараб турсам, ҳақиқий халқпарварлар ниҳоят оз. Жадидлар, уламолар биргаликда халқ юрагига йўл топиб, вазифалар, режалар, тадбирлар тузсалар мумкин эди. Аммо, афсус, минг катла афсуски, жадидлар бир томонда, уламолар ўзга томонда. Гина-аразлар, ҳақоратлар, ҳаттоки муштлашга қадар бориб етадилар. Бугунги даҳшатли ҳақиқат шу, азизим, на қилайик, борми бунинг бирон чораси? Миллат, миллат, дея, токайгача беҳуда айюҳаннос соламиз. Амалда эса нуқул фисқу фасод. Ўйлаб қарасам, фожиъдир аҳволимиз. Мактаб масаласи шаксиз кундалик энг зарури масала. Умримизнинг гул фасли эски мактаб, хурофот ботқоғида зое кетди, токайгача мундоғ разолат! Эндиликда мактабларни ислоҳ этиб, яъни янги мактаб тузиб, Ўрта Осиё тарихи, риёзият, ҳандаса, фалакият каби илмлардан таълим берилса шояд талабаларни ҳақиқий илм булоғидан баҳраманд қилсалар — на гўзал, савобли иш бўлурди. Айни муддао шудир ҳозир. О, ваволли Туркистон...

Умарали узун сўлиш олиб бир неча дақиқа сукут қилар экан, гапиринг, тағин жиндай эшитай, дегандай термилди Зумрад.

Умарали кулимсиради, секин бир йўталиб, давом этди:

— Мен чин юрагим билан халқчиман, яъни демократ оқимда бораман ва бу йўлдан чекилмак асло йўқдир. Орзуларим кўп. Яна такрор деймanки, тезроқ янги мактаблар ташкил этсак, бутун фанларни бағрига олган илм ўчоғи бўлса. Афсуски, айш-ишрат ботқоғида қолган бойларимизни жадидлар йўлга сололмайди. Ўз тизгинларини бойларга бериб қўймоқда. Билмадим ҳолимиз не бўлар экан...

Умаралининг ҳар бир сўзи қиз қалбини чўғдай узарди. Ҳамиша танҳо иш тикар экан, Зумраднинг тиниқ фикрлари, ёниқ орзулари, ўзи каби фақир қизлар тақдири, уларнинг илм ва эркдан маҳрумлиги устида айланурди. У қафас қушидай мискин бўлса-да, халқ дардини англай оладиган, кенг фикр юритадиган, ўткир ақлли қиз эди. У ҳозир ихлос ила тинглар эди Умаралини. Қизнинг бутун сиймосида бир жиддият, руҳий теранлик жилваланар. Умарали гоҳо бирмунча дақиқа сукут этиб, қизнинг сулувлигига, руҳий гўзаллигига, соҳир кўзларига тўйиб-тўйиб термилар ва ичдан хўрсиниб қўярди.

Умарали сукут этгач, Зумрад паст товуш билан гапира бошлади:

— Ўн кунларча бўлди, яқин ўртоғимникига, Унсин ойникига боргандим. — Бир зум жим бўлди Зумрад, кейин Умаралига қараб сўради — Йўлчи деган йигитни эшитганмисиз? «Бола бермаймиз, дод оқ подшоҳнинг дастидан» деб халойиқ маҳкамага борганда, полислар ҳужум қилиб, эрларни, хотинларни яппасига ўққа тутиб, неча-неча киши қурбон бўлган, сира гумоним йўқ, ўзингиз мендан яхши биласиз бу фожиани, ана шу қурбонларнинг бири Йўлчи деган бир асл, эр йигит бўлган. Унсин унинг синглиси, бизнинг қариндошимизникида яшайди. Ғариб, аммо ақли баркамол бир қиз, ажойиб хислатлари бор... Яқин ўртоқмиз.

— Дарвоқе, эшитганман, халойиқни исёнга бошлаган мард йигитларнинг бири у бўлган. Синглиси борми-а? Шундай денг.

— Ҳа, Унсин — ақлли, идроки ўткир, самимий қиз. Янги шаҳарга, ишчиларнинг бир каттакони олдига олиб бораман деди у. Майли, юр янги шаҳарни айланиб келамиз, дедим. Хаёлламай икков жўнадик. Уйлари батартиб терилган узун тўғри кўчалар. Ғирт рус ҳаммаси. Оғзим очилиб қолди. Унсин бир рус ишчининг уйига олиб борди. Ҳовлида ўн-ўн беш киши махорка чекиб суҳбат қилур эдилар, биз оҳиста юриб, хонага кирдик. Василий деган кишининг хотини кўп илтифот кўргазиб ғоят хушнуд қарши олди бизни. Кейин эри кириб, бир пасгина гаплашиб ўтирди. Бир ақлли одам эканки, унинг ҳар айтган сўзининг мағзини чақа-чақа хийла нарсанинг тагига етиб олдим. Замон ўзгарипти, қизларим, сизлар ҳам кам фурсатда рўёбга чиқасиз, биз бошлаган кураш ҳақиқат келтурур, деди у. Озодлик, ҳуррият келади, деди. Қўйингчи, миллака, жуда гап кўп. Бизнинг тилда тутилиб-тутилиб сўлса ҳам ҳар тугул туппа-тузук гапирар экан. Кейин секин теразадан мўраладик, ҳовлида руслар орасида трамвай ҳайдайдиган сартлардан иккитаси ўтирибди. Турмушга ўзимиз хўжайин бўламиз, деди Василий ака, ростмикин?

Зумраднинг гапларини диққат билан тингларди Умарали:

— Ажойиб гаплар, ростан бординглармн-а, товба — деди Умарали кулиб.

— Рост айтганларим, қитдай шак қилмасинлар бордик, ўтирдик, гаплашдик.

Умарали бир лаҳза хаёлга чўмиб кетди. Таажжубда эди у, сўнг узун бир сўлиш олди:

— Ҳаётимиз ғоят мураккаб. Кураш, тўлқун.... Ҳаётнинг қайнаган чоғи... — тағин ўйланиб қолди у.

(Охири тўртинчи бетда).

ДУНЁ ХАРИТАСИ ОЛДИДА

Германия Демократик Республикаси пойтахти Берлиндаги Унтер ден Линден кўчаси. Чапда Халқ маорифи министрлигининг янги биноси, узоқда эса Бранденбург дарвозаси кўзга ташланиб турибди.

АДН—ТАСС фотоси.

ИҒВОГАРЛИК

Жанубий Родезия пойтахти Солсбери шаҳридан Ян Смитнинг ирқчи ҳукумати тайинлаган элчи Лиссабонга жўнаб кетди. Бу воқеа навбатдаги иғвогарлик, Африка жамоатчилигига нисбатан таҳқирдир. Жанубий Родезия Англиянинг мустамлакаси ҳисобланиб турган экан, бирон мамлакатга элчи юборишга унинг ҳеч қандай ҳуқуқи йўқ.

Ян Смит Лиссабонга элчи юбориб, икки мақсадни кўзда тутмоқда: биринчидан, у Жанубий Родезияни бир томонлама мустақил деб эълон қилишга, яъни ирқчилик тузумини қонунлаштиришга қатъий киришганлигини таъкидламоқчи бўлмоқда. Иккинчидан, Жанубий Родезия маъмурлари Португалия билан муносабатларига алоҳида аҳамият беришга ҳаракат қилмоқдалар. Шу нарса сир эмаски, Жанубий Родезия, Португалия, Жанубий Африка Республикаси ва Конго (Леопольдвиль) ўртасида ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида битим тузилган. Бу битимга мувофиқ Жанубий Родезия ва Жанубий Африкада ёлланган оқ танлилар Конго, Ангола ва Музамбикка юборилган эди. Зарур бўлиб қолса, бу ёлланма қўшинлар Португалия жазо отрядлари билан биргаликда Ян Смит тузумини ҳимоя қилиш учун Жанубий Родезияга ташланиши мумкин.

Шундай қилиб, Лиссабонга элчи тайинланганлиги террор ва жабр-зулм тузумини ағдариб ташлаб, озодликка эришишда Жанубий Родезиядаги биродарларига ёрдам кўрсатишга бел боғлаган Африка халқларига тўғридан-тўғри қилинган таҳдиддир. Ян Смит ўз ҳаракатлари билан «ўз сиёсатимизни ўтказишимизга халақит берманглар, бўлмаса, португалияликларни ёрдамга чақирамиз» демоқчи бўляпти.

Бу иғвогарлик Африкада норозилик туғдирганлиги табиийдир. Ян Смит маъмурларининг бу иғвоси, деб ёзади Танзанияда чиқадиган «Нейшнэлист» газетаси, бежазо қолмаслиги керак. Ян Смит Лондон ва Вашингтоннинг сукут билан розилик бериши оқибатида аниқроғи эса, улар билан бир фикрга келингандан сўнг ана шундай ҳаракатни бошлади. «Угачда Аргус» газетаси Африка бирлиги ташкилоти Ян Смит ва унинг ҳомийларининг иғвогарлигига жавобан самарали чоралар кўради, деб ишонч билдиради.

Г. ШАХОВ.

КОНЧИЛАРДАН ЎЧ ОЛИНДИ

ЛА-ПАС, 21 сентябрь. (ТАСС). Боливия кончилари билан ҳукумат ўртасидаги жанжал кеча Сигло-хх ва Катави руда конларида яна қуролли тўқинишлар тусини олди. Ҳукумат қўшинлари билан полиция бу ерда намойишчиларга қарата ўт очди. Намойишчилар қамаб қўйилган ўртоқларидан 25 нишининг қўйиб юборилишини талаб қилган ҳамда ўтган шанба куни кончилардан ваҳшиёна ўч олинганига қарши норозилик билдирган эдилар. Кечаги тўқинишларда ҳаммаси бўлиб неча киши қурбон бўлганлиги ҳозирча маълум эмас. Руда кони посёлкаларидаги баъзи маҳаллаларда кончилар қўшинларга қаршилик кўрсатишни давом эттирмоқдалар.

Шанба кундаги ўч олишга тааллуқли янги фактлар маълум бўлиб қолди. Жумладан, ўша куни ўлдирилган тўрт кончининг бири жони чиққунча милтиқ қўндоқлари билан калтакланганлиги аниқланди. Миномётлар ва милтиқлардан отилган ўқ Сигло-хх руда кони посёлкасидаги кончилар касаба союзи биносини вайрон қилган.

Дастлаб фақат руда конлари районида жорий қилинган фавқулодда ҳолатни кеча ҳарбий хунта бутун мамлакатга ёйди.

Боливия руда конларидаги вазият май ойидан бери нотинч бўлиб келмоқда. Ушанда ҳукумат кончиларнинг раҳбари Хуан Лечинни мамлакатдан бадарға қилган, меҳнаткашларнинг ярмидан кўпини ишдан бўшатиб юборган, қолган кишиларнинг иш ҳақини эса, кескин қисқартириб қўйган эди. Сўнгги кунлардаги қонли воқеалар аслида ҳукуматнинг иғвоси билан бошланди. Ҳукумат босқичма-босқич забастовкалар ўтказиш ҳақида Боливия кончиларининг яширин федерацияси ишлаб чиққан планни барбод этишга ҳамда меҳнаткашларни ўзларининг касаба союз ҳуқуқлари ва эркинликларини тинлаш учун курашишдан воз кечишга мажбур қилишга интилмоқда.

ЭЛЧИЛАР НОРОЗИ

Латин Америкасидаги ўн бир мамлакат, шу жумладан Мексика, Бразилия ва Аргентина Америка Қўшма Штатларига норозилик хати юбордилар. Бу хатда АҚШнинг савдо соҳасидаги сиёсатига қарши норозилик билдирилади. Бу мамлакатларнинг Вашингтондаги элчиларини кескин ҳаракат қилишга нима мажбур қилди? АҚШ конгресси Латин Америкасидан келтириладиган пахта баҳосини камайтириш тўғрисида қарор қабул қилди. Латин Америкаси дипломатик ваколатхоналарининг бошлиқлари АҚШ давлат секретарининг ўринбосари Воун олдига бордилар ва унга меморандум топширдилар. Бу меморандумда АҚШга импорт қилинадиган пахта баҳосининг камайтирилиши Латин Америкаси мамлакатлари миллий экономикасига жиддий зарба етказади, дейилади. Маҳаллий экономистларнинг фикрича, пахтанинг ҳозирги нархи (бир фунти 21 цент) пахта етиштиришнинг рентабелли бўлишини таъминлайдиган минимум баҳодир. Нархнинг бундан ҳам камайтириб юборилиши пахта сотадиган мамлакатларни оғир аҳволга солиб қўяди.

«Тараққиёт иттифоқи» деб аталган Америка мамлакатлариаро комитетнинг раиси Санс де Сантамариа ҳам Латин Америкаси элчилари билан биргаликда АҚШ ҳукуматига нисбатан норозилик билдирмоқчи. У Латин Америкаси мамлакатлари номидан АҚШ эътиборини Америка қишлоқ хўжалик сиёсати «Тараққиёт иттифоқи» мақсадларига путур етказишига қаратмоқда.

Латин Америкаси мамлакатларининг бу ҳаракатлари «Тараққиёт иттифоқи» равнақ топаётганлиги ҳақидаги афсонани пучга чиқаради. Америка пропагандаси эса «Тараққиёт иттифоқи» гуллаб-яшнамоқда, деган гапларни зўр бериб тарқатмоқда.

Вашингтон Латин Америкасидаги мамлакатларга арзимаган долларни ҳадя қилиб ва АҚШнинг самарали «ёрдами»ни ҳамма жойда кўкларга кўтариб мақтаб, «панамерика лагерида» аҳвол яхши деб кўрсатишга уринмоқда. Лекин катта бизнес капитани сўздан амалий ишга ўтиши биланоқ бу сароб тарқаб кетмоқда. Мексикалик бир журналист айтганидек, «Сэм амаки бир қўли билан озроқ пул беради, иккинчи қўли билан кўпроқ пулни тортиб олади».

Р. ТУЧНИН.

ПАРОКАНДАЛИК ВА ВАЙРОНГАРЧИЛИК ВАЗИЯТИДА

Леопольдвилда икки йиллик танаффусдан кейин, ниҳоят, душанба куни Конго парламенти ўз мажлисига тўпланди.

Парламент 30 июнда ўз ишини бошлаши керак эди, аммо. бир қанча сабабларга кўра, шунингдек Леопольдвиль сиёсатдонлари ўртасидаги жанжал ва низолар натижасида, бир қанча вилоятларда апрель ойида ўтказилган «умумий» парламент сайловлари вақтида сайловлар сохталаштирилганлиги ва бошқа сабаблар натижасида парламент мажлисининг очилиши ойдан ойга кечиктирила берди.

Конгода парламент ўз ишини бошлаган вазиятни ҳалокатли бир вазият деб айтиш учун ҳамма асослар бор. Ҳали яқиндагина Конгога бориб келган австриялик журналист Баркати Венада чиқадиган «Ди прессе» газетасида бу аҳволни қуйидагича тасвирлайди: мамлакатнинг экономикасида тамомила вайронгарчилик ҳукм суради. ташқи савдо 1960 йил даражасининг атиги ўндан бир қисмини ташкил этади, маъмурият ишламаётир, транспорт издан чиққан, аҳолининг харид қуввати бутунлай пасайиб кетган. Мамлакатда оммавий ишсизлик авж олган, одамлар турли касалликлардан ўлиб кетмоқда.

Парламент енг шимариб, мамлакатдаги аҳволни яхшилаш учун тўплангандир, деб ўйларсиз. Асло бундай эмас. Бутун эътибор, турли сиёсий гуруҳларнинг ва, аввало, бош министр Чомбе ва президент Касавубу гуруҳларининг ҳокимият учун курашига қаратилади. Конгода президент сайловлари ўтказилиши керак. Шу сабабли, Чомбе «Юнион миньер» компаниясидаги ўз хўжайинларининг ёрдами билан президент бўлишга интилмоқда. Чомбе шу мақсадда ҳозир ўз аҳволини мустаҳкамлаб олиш учун бир қанча чораларни амалга оширмоқда. 21 октябрда Африка бирлиги ташкилоти давлат ва ҳукуматлари бошлиқларининг конференциясини ўтказиш мўлжалланган. Чомбе, аввало, ана шу конференцияда қатнашиш ниятидадир. Шу мақсадда Чомбе парламентнинг ўзига ишонч билдиришини ва шу тариқа Конгонинг «тўла ҳуқуқли» бош министри бўлиб қолишини истайди.

Аммо, Касавубу гуруҳи ҳокимият тепасига кимнинг чиқиб олишини Чомбенинг ўзи ҳал этишига имкон берадиган вазиятнинг пайдо бўлишига йўл қўймаслик учун ҳаракат қилмоқда. Касавубу гуруҳига илгариги ташқи ишлар министри Бомбоко, генерал Мобуту, собиқ бош министр Адула ва бошқалардан иборат «бинза группаси» кирган, деб ҳисобламоқдалар.

Конгонинг ҳақиқий хўжайини «Юнион миньер» компанияси Чомбени мутлоқ диктаторга айлантиришдан иборат режани ҳам тузиб қўйган, деб ҳисоблайдилар. Бундан мақсад Конгодаги ва Африканинг бошқа мамлакатларидаги миллий озодлик ҳаракатига қарши курашдагина эмас, балки кобальт, олтин, уран ва олмосни қўлга олишга интилаётган америка монополияларининг Конгога суқилиб киришига қарши курашда ҳам Чомбедан ҳар томонлама фойдаланишдир. Шу муносабат билан империалистик мамлакатлар, яъни Бельгия ва Англия, шунингдек Конгога суқилиб киришга зўр бериб уринаётган Ғарбий Германия Конгога «алоҳида эътибор» бериб, Чомбени ҳар жиҳатдан қўллаб кувватламоқдалар. Жумладан, Брюссель ва Бонннинг яқинда Чомбега берган янги кредитлари буни исбот қилади.

Кўпчиликнинг фикрича, Касавубуга Америка монополиялари Чомбедан кўра кўпроқ умид боғламоқдалар. Америка монополиялари Ғарбий Европадаги ўз «шериклари»ни бу мамлакатдан суриб чиқариб, катта ўлжани қўлга киритишга интилмоқдалар.

Давлат бошлиғи лавозимини даъво қилаётган икки асосий киши — Чомбе ва Касавубунинг тақдири яқинда ўтказиладиган президент сайловларида ҳал этилади. Бу сайловларда улардан бири сиёсат оламидан четга чиқиб кетиши керак. Рейтер агентлигининг Леопольдвиль мухбири мамлакатдаги вазиятга ана шундай баҳо беради.

Ҳозир гап шундаки, Чомбе ўз гуруҳи — Конако партияси ва бу партияга яқин бўлган группаларга таяниб, ўз кучларини жойлаштириш вақтида парламентда бош министр ҳуқуқларининг кенгайтирилишига эришиш ниятидадир. Касавубу ва унга тарафдор бўлган гуруҳлар ҳам президент ҳуқуқларини кенгайтириш мақсадида конституцияни ислох қилиш йўли билан ўз аҳволларини мустаҳкамлаб олмоқчи бўладилар. Баъзи хабарларга қараганда, Чомбе ўрнига, масалан, ички ишлар министри Нендакани бош министр лавозимига тайинлаш режалари бор, деб хулоса чиқариш мумкин. Нендака гарчи Чомбенинг Конако партияси мандати билан парламентга сайланган бўлса ҳам, уни Касавубунинг одами деб ҳисоблайдилар.

Конго халқи аянчли аҳволда бўлган пайтда, мамлакат экономикаси ва молияси тушкунликка учраган бир шароитда рўй бераётган ана шу разилона тортишувлар Конго сиёсатдонларининг ва уларни қўллаб қувватлаётган кишиларнинг ўз ғаразли манфаатларини рўёбга чиқаришга интилаётганликларини, жафокаш Конго халқининг манфаатларига бутунлай эътиборсиз қараётганликларини. Конго тупроғида янги мустамлакачилар ҳукмронлигини мустаҳкамлашдан иборат янги мудҳиш режалар тузилаётганлигини яққол исбот этади.

Н. ТУРКАТЕНКО,
ТАСС обзорчиси.

БОШ АССАМБЛЕЯНИНГ ХХ СЕССИЯСИДА

НЬЮ-ЙОРК, 22 сентябрь. ТАСС мухбирлари О. Аничкин ва Л. Пономарев хабар берадилар:

Кеча Нью-Йорк вақти билан соат 15-20 минутда Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош ассамблеясининг XX юбилей сессияси очилди. Сессияни Бош Ассамблеянинг XIX сессиясида раислик қилган, Гана делегациясининг бошлиғи ташқи ишлар министри Квейсон-Секки очди.

Бу йилги сессия ўз ишини халқаро кескинлик кучайган вазиятда бошлади.

Бош Ассамблеянинг кун тартибида ҳар бири катта аҳамиятга эга бўлган юздан кўпроқ масала бор. Аввало, ассамблея делегатларининг эътибори тинчликни ва халқаро хавфсизликни сақлашга, қуролланиш пойгасини тўхтатишга, халқларнинг четдан ҳеч кимни аралаштирмай мустақил ривожланиш ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилади.

Ҳозирги халқаро аҳвол кескинлашганлиги, АҚШ бошқа мамлакатларнинг ишларига аралашаётганлиги, Вьетнамда ва Доминикана Республикасида очиқдан-очиқ агрессия қилинаётганлиги, империалистларнинг Конгодаги босқинчилиги, Кубага қарши тўхтовсиз қилинаётган иғвогарликлар мазкур проблемаларнинг муҳимлигини кўрсатиб турибди.

Квейсон-Секки ўзининг кириш сўзида бундан олдинги сессиядан фарқ қилиб, йигирманчи сессия нормал ишлаш имкониятига эга бўлиб қолганлиги ва XIX сессияда ҳал қилиш имкони бўлмаган бир қанча муҳим масалалар бу сессияда кўриб чиқилажаги мени мамнун қилди, деди. Квейсон-Секки делегатларни тинчлик воситаси бўлган Бирлашган Миллатлар Ташкилотини бутун чоралар билан мустаҳкамлашга даъват қилди. Бош Ассамблеянинг XX-сессияси бизга тинчлик ва осойишталикнинг янги даврини очиб берсин,—деди пировардида Квейсон-Секки.

Сўнгра Бош Ассамблея процедура масалаларига ўтди. Бош ассамблея XX сессиясининг раислигига кўпчилик овоз билан Италия ташқи ишлар министри Аминторе Фанфани сайланди.

Шундан олдин Квейсон-Суккининг таклифига биноан, Ассамблея Бош Ассамблея делегатларининг ваколатларини текшириш комитетини тасдиқлади. Комитетда Австралия, Коста-Рика, Гватемала, Исландия, Мадагаскар, Сурия, СССР, Бирлашган Араб Республикаси, АҚШ вакиллари бор.

Фанфани нутқ сўзлаб, афсуски, бу сессия қонли жанглар бўлаётган «Осиёда тўплар гумбурлаб турган» вазиятда очилмоқда, деди. Бу урушни эса, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг аъзолари бўлган, куч қўллашни тақиқловчи Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг уставига қўл қўйган мамлакатлар олиб бормоқда. 20-сессия, деди пировардида Бош Ассамблея сессиясининг раиси, ўз вазифалари ва мажбуриятлари юксаклигида туриши лозим.

Сўнгра Бош Ассамблея Гамбияни, Мальдив оролларини ва Сингапурни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзолигига қабул қилиш тўғрисида Хавфсизлик Кенгашининг берган тавсиясини кўриб чиқди. Ассамблея Хавфсизлик Кенгашининг тавсияларини якдиллик билан маъқуллади, шундан сўнг делегатларнинг қарсаклари остида протокол бошлиғи Гамбия ва Сингапур вакилларини мажлислар залидаги делегатлик ўринларига олиб келиб ўтқазиб қўйди. Мальдив оролларининг вакиллари сессияга ҳали етиб келгани йўқ. Улар сессияга етиб келганидан кейин, Мальдив оролларининг байроғини Бирлашган Миллатлар Ташкилоти биноси олдида кўтариш ва делегациячи қабул қилиш маросими ўтказилади.

Мажлисда Гамбия делегациясининг бошлиғи бош министр Жавара ва Сингапур ташқи ишлар министри Ражаратнам нутқ сўзлади.

Шу билан Бош Ассамблеянинг бугунги ялпи мажлиси тугади.

Зумрад

(Охири. Боши иккинчи, учинчи бетларда).

— Ҳақиқатан рус ишчиларининг пишиқ уюшмалари бор. Улар моянани ошириш, иш вақтини саккиз соат тайинлаш, озиқ-овқат масалалари ва шунга ўхшаш галдаги масалаларни ҳал этишни талаб қиладилар. Билмадим, нечундир сарт ишчилар ҳануз ўз вазифаларини билмайдилар ва ҳақларини талаб қилмайдилар. Барчаси оми. «Шўройи Ислом» энди камбағал ишчиларни ўз атрофида уюштиришга уриняпти. Уламо жамияти эса зўр иштиёқ, ваъз-насиҳатларни, диний ҳисларни ишга солиб, ташвиқот юритмоқда. Галда, қаршимизда бағоят муҳим, мураккаб вазифалар кўпки, тангрим ўзи билади, ҳисоби йўқ...

Биз каби қашшоқ-камбағал, фақир-бечораларнинг, ишчиларнинг ҳоли харобки, парвардигорим ўзи асрасин. Еганимиз кепак нон, оби-ёвғон... Тезроқ даф бўлсин бундай ҳаёт, бездирди ҳар нарсадан... Боёнларимизнинг, қози-калонларнинг ғариблар аҳволидан хамирича иши йўқ, эл фойдасини сира ўйламайдилар. Уламолар оллога сиғин, шариатни, динни ўйла, дейди. Миллака, бу дардларнинг, бу мушкилотларнинг чораси йўқми? Қандай кўмак сўраймиз, Васили аканинг гаплари мойдай, малҳамдай ёқиб кетди юрак дардимга. Кўча-кўйини оралаб бир ташвиқот қилайми деймак-ку, юрак йўқ, гапга чалинишдан қўрқаман, андиша қиламан. Ҳа, ростан, онам келиб қолади-я ҳозир бозордан, мумкин бўлса кета қолинг. Тағин фурсат топиб, бошқа бир кун гаплаширмиз — кулади қиз.

Умарали эшикка, қизга яқин икки қадам ташлайди. Бутун муҳаббати, юраги билан, чуқур меҳри билан термилади у.

— Илтифотингизга ташаккур, фариштам, азизим, гўзалим, дардларим кўп, сизнинг эса ақл-идрокингиз кўп, донишмандсиз, баркамолсиз. Ёлғиз бир айбингиз бор — бепарволигингиз. Ҳазилга моҳирасиз. На қилайинки, ишқингизда девонаман, мажнунман...

Зумрад нурга тўлиб, кулимсиради, қошлари ноз ифодасида эгилди.

— Узр, миллака, табиатим шундай. Рости шуки, тўғри сўзни айтаман қўяман. Айбим шу; тўғри сўз қалб гавҳари-ку: тўғрими?

Умарали ширин кечинмалар, нозик ҳислар қуюнида, ҳаяжонда эди; бир онгина қизнинг қўлини ушлади-да сўн» қўйиб юборди:

— Зумраджон, остонангиздан узилиб кетолмайман, соат неча бўлди экан? Устолар жамияти мажлисига бормоқ ниятида эдим.

— Қандай мажлис? — қизиқиб сўрайди Зумрад.

— Жамийки устолар Шайхантаҳурга йиғилиб, устолар жамиятини тузадилар. Юринг сиз ҳам, дарахтлар панасида бирон салқин жой топиб ўтирамиз, дурустми? — қистади қайта-қайта Умарали.

Зумрад эшик олдида шилдираб оқиб турган сув лабига чўққайди. Ичида ўз-ўзидан сўради, борсамминкин, йўқми, деб ўйланди, иккиланди. Қўлларини сувга солди-да, томчиларини у ён, бу ёнга сепди:

— Иссиқ-э кун, айни саратон палласи... — дея орадаги сукунатни бузишчун.

— Ҳаво дим — деди Умарали хаёли алланечук фикрлар ила банд ҳолда. Нимадир айтмоқчи экан, Зумрад уни несди:

— Юринг кетдик — сапчиб ўрнидан турди. — Шайхантаҳурда дедингизми, ўйнаб келамиз.

Умарали бироз шошиб қолган эди, суюнганидан юзлари ёришиб кетди.

— Миллакажон, эшикдан нарироқда туринг, дарров чиқаман — отилиб уйга югурди қиз.

Умарали толлар, тераклар тагида аста сайр этиб, мамнун ҳолда сабрсизлик ила кезар эди. Узоқдан тегирмон гувиллаши, пастда, жарликда обжувозлар шовқини эшитиларди. Сувнинг кенг ёйилиб оққан жойларида тўда-тўда сузишган, шўнғиб ўйнаган ўрдаклар кўринарди. Пастликдан юқорига ўрмалаган қатор эшакларда ягир тўппиларда, яланоёқ чанг-чунг болалар «их-их», «ихчу» дея эшакларини таёқ ила туртар эдилар.

— Юринг, — шивирлади маҳмур кўзларини сузиб, тўсатдан қаршида пайдо бўлган Зумрад. У чачвони қўлда, паранжи ичида кулимсираб турар эди.

Умарали бирдан уйқудан уйғонгандай сапчиб тушди-да, кейин ўзининг аҳволидан кулиб юборди. Зумраднинг бошдан оёғига разм солди у. Шўх читдан бурма этакли янги кўйлак, устидан нозик жияк билан уқаланган беқасам нимча нозик белини сириб турарди.

— Нимага мунча тикиласиз, товба — деди қизарган юзини қиё ўгириб Зумрад. — Бечораликдан, кийганимиз ҳамиша чит, топганимиз шу, миллакажон. Эй дариғ... — деди ўксинган оҳангда товушини пасайтириб. Эшикни қулфлагач, калитни девор гуваласи орасига қистирди. — Онам ўзи билиб, топиб олади — кулди қиз.

Бир дақиқа Зумраддан кўзларини узолмай хушсиз қотгандай турган Умарали секин шивирлади:

— Чиндан ақли-ҳушимни йўқотдим, ранжимангиз мендан зинҳор. Кийимингиз шу қадар гўзалки, бу чит кўйлак, бу нимчадаги латофатнинг тасвиридан ожизман... Бир олам завқ... Офарин...

— Ҳоо, муболағага ҳам моҳир экансиз. Бас, миллака, кулмангиз. Анчийки кўнгил учун айтилган гапларни ҳеч ёқтирмайман. Завқимиз бир чақага арзимайди. Ҳар бир баланд завқ соҳибалари, бойвачча қизлар борки, ана уларнинг кийинишларини кўрсангиз, ақли-ҳушингизни шу онда йўқотасиз. Шойи-атлас, олтин-кумушларда ғилайи ҳам, чўтири ҳам диққатга манзур, гўё фаришталардай кўринади сизга. Афсуски биз қашшоқи оламмиз. Ҳа, миллака, — деди Зумрад Умаралининг эътирозини кесиб — икки одим олдинроқда юрсалар, дарров гап бўламиз-а — ким бор дегандай атрофга ола-зарак қараб қўйди кулиб Зумрад ва енгил юриб кетди.

Умарали, тушундим дегандай, бошини қимирлатди:

— Амирингиз бош устига — деди кўзларида илиқ табассум билан ва уч-тўрт қадам олдинда кетди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ТИНГЛАНГ ТОМОША ҚИЛИНГ

РАДИО

23 СЕНТЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.03, 8.15, 13.30, 18.00, 19.00, 19.10, 19.50, 23.00 — Сўнгги ахборотлар.

6.15 — Концерт (ўзб.). 6.45 — Гимнастика (ўзб.). 7.35—Эшиттиришлар программаси (ўзб., рус). 8.25 — Ўзбек халқ куйлари.

9.15 — «Совет Ўзбекистони», 9.23 — «Правда Востока», 9.53 — «Ленин байроғи», 16.00 — «Правда» газеталарининг обзори.

9.30—Куйлардан куйларга (ўзб.), 9.45—Болаларни тарбиялаш ота-оналарнинг муқаддас бурчи (тож.), 10.10 — «Чаманзор тароналари», 11.10—Навоий шаҳри қурувчилари (ўзб.), 11.20—Қўшиқ ва романслар (ўзб.). 13.00 — Чорвадорлар учун (ўзб.). 13.40—Концерт (рус.), 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун, 16.15—«Ўзбекистон музика маданиятини ривожлантиришда рус композиторларининг таъсири» (ўзб.). 18.10—Рус куйлари, 18.30 — Камер асарлар (ўзб.), 19.20 — Татар куйлари. 20.00 — Санъат усталари—фестиваль қатнашчилари кечаси (Свердлов номли концерт залидан). 23.10—Келгуси кун эшиттиришлари (ўзб., рус.), 23.20 — Музикали эшиттириш (ўзб.).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

23 СЕНТЯБРДА
БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида. 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Ойбек. Зафар ва Заҳро** (телепостановка, мактаб ўқувчилари учун), 18.50— **Жаҳон стандартига тенг!** (саноат ходимлари учун).

19.10 — **Эртага телевизор экранида.**

Рус тилида: 19.15 — **Телевизион янгиликлар,** 19.30 — **Биласизми?** (суҳбатли-музикали эшиттириш), 20.10 — **Қуёш йўлдоши** (бадиий фильм).

21.30 — **Сўнгги янгиликлар** (ўзбек, рус тилларида).

Ўзбек тилида: 21.40 — **Ойбек. Даврим жароҳати** (поэма асосида телекомпозиция). 22.20 — **Афсона ва оҳанглар** (музикали эшиттириш).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Олмаота телестудияси эшиттиришлари.**

ТЕАТР

«ЧАМАНЗОР ТАРОНАЛАРИ» ФЕСТИВАЛИ
23 сентябрда

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — **Дон-жуан.** СССР халқ артисти **Г. Измайлова,** Ўзбекистон ССР халқ артисти **Б. Қориева,** солист **В. Васильевлар** қатнашади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — **Санъат усталари кечаси.** СССР халқ артистлари **Р. Жаманова, И. Петров, П. Лисициан, Е. Серкибоев,** Арманистон ССР халқ артисти **А. Айдинян,** Грузия ССР халқ артисти **Н. Ангуладзе,** Ўзбек давлат филармониясининг симфоник оркестри қатнашади. Дирижёр — **З Ҳақназаров.**

ЭСТРАДА ТЕАТРИДА — **Санъат усталари концерти.** Ўзбекистон ССР «Баҳор» давлат рақс ансамбли. Хоразм ашула ва рақс ансамбли. Киргизистон қўбизчилари ансамбли қатнашади.

ОКРУГ ОФИЦЕРЛАР УЙИДА — **Ўзбекистон, Тожикистон ва Туркманистон артистлари кечаси. Туркманистон давлат халқ рақс ансамбли, СССР халқ артистлари М. Турғунбоева, М. Қулиева,** Тожикистон ССР халқ артисти **Ш. Муллажонова,** Туркманистон ССРда хизмат кўрсатган артист **Б. Ортиқовлар** қатнашади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ КОНСЕРВАТОРИЯСИДА—Консерватория студентлари ва Тошкент шаҳар музика мактаблари ўқувчилари **концерти.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/IX да **Мирзо Улуғбек,** 24/IX да **Сарвқомат дилбарим.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 23/IX да **Уғил уйлантириш,** 24/IX да **Тошболта Ошиқ.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Унутма, Каспар! — «МИР», «ДРУЖБА» (2-залда). «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (жуфт соатларда).

Бир полк музикачилари — НАВОИЙ номли. «ЁШ ГВАРДИЯ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Янги Дон-Жуан — САНЪАТ САРОЙИ, «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ДРУЖБА» (1-залда), «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (тоқ соатларда).

Подшо қайлиғи — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2 ва кеч 8 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч 10 да).

Миллионер васияти — (кундуз соат 12, 4, кеч 6 ва 8 да). **Париж сирлари** (эрталаб 10, кундуз 2 ва кеч 10 да)—СОБИР РАҲИМОВ номли.

Орол балиқчилари — (кундуз соат 5 да ўзбек тилида). **Баннда ишловчи қиз** (кеч 9-50 минутда) — НАВОИЙ номли.

Яшил чироқ — «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

30 сентябрда Ленинград шаҳрида

3% ли

Давлат ички ютуқ заёмининг

107-АСОСИЙ ВА 18-ҚЎШИМЧА ЮТУҚ ТИРАЖЛАРИ

ўтказилади.

Асосий тиражда заёмнинг ўн тўққиз разрядига 8.835.380 сўмлик 161500 ютуқ ўйналади.

3% ли заём облигацияларини сотиб олинг!

ТОШКЕНТ ЭКСКАВАТОР ЗАВОДИГА

қуйиш, сварка ва темирчилик, конструкторлик ишига инженерлар, технолог-инженерлар, пўлат қуювчилар ва ёрдамчилари, қолипчилар, токарлар, электросваркачилар, газорезчилар, газосваркачилар, фрезерчилар, расточниклар, пармаловчилар, болға темирчилари, штамповкачилар, прессчилар, металл қирқувчилар, металл конструкцияларни йиғувчи слесарлар, саноат ускунасини ремонт қилувчи слесарлар, вентиляция слесарлари, стропалчи-юкчилар

КЕРАК

Шу ихтисосларга ўргатиш учун 17 ёшдан тортиб шогирдлар ҳам қабул қилинади.

Ёлғиз кишилар ётоқ билан таъминланади.

Тошкент шаҳар, Огородная кўчаси, 15-уйда кадрлар бўлимига учрашилсин (4, 5-троллейбус, 21-автобуснинг «Заводская» остановкаси).

АНГРЕНДАГИ
3-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
пармалаш мастери, электрогазосваркачи ихтисосларига 1965/66 ўқув йили учун

ўқувчилар
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юртига 8-11 синф ҳажмида маълумотли, 17 ёшдан 25 ёшгача бўлган эркаклар имтиҳонсиз қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 2 йил.

Дарсларда улгурган ўқувчиларга стипендия тўланади. Бошқа жойлардан келганлар ётоқ билан таъминланади.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим қиладилар: маълумот ҳақида, ҳарбий хизматга муносабат ҳақида, таржимаи ҳол, турар жойдан справка, 4 та фотокарточка, туғилганлик ҳақида гувоҳнома, иш ёки ўқиш жойидан характеристика. Паспорт ва ҳарбий билет шахсан келтирилади.

Мурожаат учун адрес: Ўзбекистон ССР, Тошкент области. Ангрен шаҳар, Жданов кўчаси. 40-уй. Телефон 1-29.

«Узглавметаллоснабсбыт»нинг
МАРКАЗИЙ МЕТАЛЛ БАЗАСИГА

стропалчилар, металл юкчилари, газоэлектросваркачи, тросс слесарлари, сантехник, дурадгор, товаровед, механизациялаштирилган ишлар бўлими бошлиғи, пар крани машинистининг ёрдамчиси

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Уста Ширин кўчаси, 136-уй (11-автобус, 6-троллейбуснинг «Металлобаза», 10, 14, 43-автобуснинг «Экскаватор заводи» остановкаси).

«Главсредазирсовхозстрой»нинг
«ОРГТЕХСТРОЙ» ТРЕСТИГА
меҳнатнинг илғор методи инструкторлари

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 44-уй.

БИРЛАШГАН НАШРИЕТГА

печатниклар, линотипчилар, наборщиклар, шогирдлар, уборщицалар, шофёрлар

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26-уй, 127-хона.

СССР Давлат геология комитетининг Гидрогеология ва инженерлик геологияси институти коллективи институт директори Н. А. Кенесарингa укаси

Мадёр Азимхонович КЕНЕСАРИННИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

№ 223. ИНДЕКС 64543. Р. 02351